

2. március 17.

pedig gond va-
az moandáná el
közölje mások-
ngedett a kíván-
egész történetét,
zavakat mondott

olya ember
se sikerül. Ha
elővelem, a te
necseit szedtem
e mondom, mi
m hasznosítod?
rt székelykezel
a koldúséletben
sorsa. Dezd csak
kik elvesztették
k az ezr ilyen
n pompás em-
Isten, — sze-
ulni.

és hunyorgott
zegelt pipójával
k padján és
Chajim felé. És
adtatták az ő
üntető szeretete
Menasse Cha-
Mégis csak le-
adni a távol-
nak. De jaj ne-
pillanában el-
zacra és Jas-
és az utazás
r gondaira és
alaha.

és táská
kaphat
ndösrél
(Unió-.) 16.

nova Rt.
önlegességeit.
borait. Szesz
1289

ncsot, húsolást
ennemi imár-
piárban vásárol
1310

Rt. Cluj

olni csak a
Testvérek
s endetül
rában lehet
sselényi-u.)

at
készít 1316
t Majáli-u.)

80°
g,
sola
cacaomassa
anilin (es-
féle), Nig-
szere), Sel
érkezet.

ek
—71.

harisnya,
daru nagy
rkezett

Spitz
ébe CLUJ
ii (Mát:ás
ffy-palca.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
t. Pop. — Brassul-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Néber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cimzen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem éri-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Hermann Goldschmid

Előfizetési árak
Romániában

Egész évre 320 lei
Félévre 170 lei
Negyedre 90 lei
Féléves 30 lei

Egy 25 ek
Egy 1 ek

Jugoszláviában
Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 62. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 18.

1922. március 18. Szombat

Nincsenek árulók

Írta: Ujvári Péter

Mindent elhiszek, de azt már nem hiszem el, hogy akadjanak zsidók, akik épen azt a gondolatot árulhassák el, amely minden zsidó gondolat között a legzsidóbb. Hiába állítja róluk a felháborodott közvélemény, hogy a zsidóságot elárulták és hiába mutat a homlokukra, hogy lám, az áruló bélyege ég a homlokukon. én akkor is azt mondom: nem igaz. Még az izzó bélyeget is tagadom. Látnom, de nem hiszek benne. Káprázat az, amelyet eljlesztő látomásul az ördög festett rá zsidó homlokokra. Zsidók nem árulhatják el a legzsidóbb gondolatot.

Tudom: Palesztinában egy deputáció kereste fel az „ortodox” de Haan vezetője alatt az angol sajtókirályt és kijelentette neki, hogy az ortodox zsidók ellenségei a cionizmusnak. A litván parlament közoktatásiügyi bizottságában egy zsidó képviselő, állítólag a litvániai „ortodox” zsidóság nevében kijelentette, hogy a hebraisták államveszélyes elemek, mert Palesztina felé tendálnak. A galíciai Lancutban a hitközségi választások alkalmával a cionista többség győzött. Erre egy ugynevezett „ortodox” csoport azzal vádolta meg a cionistákat a lengyel hatóságoknál, hogy konspirálnak az állam ellen, mert arra akarják rábírní a külföldöt, hogy avatkozzon be Lengyelország belső ügyeibe. Mindezt tudom, mégis mondom: ezek az emberek nem akarták elárulni a zsidóságot. Fecsegték, ostobán és könnyelműen, de a tudatos árulás szándéka nélkül. Mert magamagát nem árulhatja el senkise. Már pedig az a zsidó, aki elárulja a cionizmust, önmagát árulja el. Előbb a zsidóságot, aztán önmagát. Mert nincs zsidó, aki zsidó maradhasson, ha a zsidó multból kitépi magát. Nincs zsidó, aki becsületesen állíthatja önmagáról, hogy amit a cionizmus akar, azt ő nem akarja. Mert akarja. Tagadhatja, mégis akarja. Lehet, hogy a formáktól idegenkedik, a kifejezési módját megellenzi, lehet, hogy a tartalmát nem érti meg, de benne él és mindig is benne élt. Volt idő, mikor imperatívusként élt benne, volt olyan idő, mikor a parancsoló gondolat át-lényegült és légies szimbólummá változott a lelkében, de mindig benne volt.

Mert a cionizmus nem mai gondolat. A zsidó öntudat mindig azzal fejezte ki magát. Nem mindig egyformán, de mindig azzal a gondolat-tal, amely a cionizmussal azonos. A zsidó történelem legelső periódusában kanaánizmusnak érezték ezt a gondolatot. A nemzeti életbe való sóvárgás Kanaán felé való sóvárgás-ban élte ki magát. Akkor még nem volt nemzet a zsidó nép, de a nemzeti ösztönök már kipezsdültek belőle és népi életének célját abban ismerte fel, hogy nemzeté kell erősödni. Tudta, hogy ez a küldetése. Kivirágzásának első idejében a nép-élet törvénye volt ez a gondolat. A fejlődés feltétele.

Később, mikor hanyatlásának korát élte a zsidó nép, ígéret lett belőle és ideál. Messiási gondolatnak bontakozott ki a próféták világnézetéből. A szétszóródás katasztrófája előtt állt a zsidóság és csak ez a gondolat mentette meg az elmerülés-től. Ugy ahogy a próféták a messiási eszmét meghirdették, semmiféle más

gondolatot nem hirdettek meg azelőtt. Magát a zsidóságot hirdették meg ebben a gondolatban. Arra már nem kellett a népet tanítani, hogy higgyen az istenben, mert arra már a multja tanította meg. Most arra kellett megtanítani, hogy higgyen önmagában és higgyen a jövőben. A messiánizmus a zsidó jövőbe öntötte a nemzeti gondolatot.

Aztán megint megváltozott a formája. Az eszme tömörebb lett. Belegyökerezett a vallásos felfogásba és hitté nemesült. Dogma lett belőle. Nem jelentőség nélkül való, hogy a zsidó nép legfelvilágosodottabb fejekeanonizálta a messiási gondolatot és ő iktatta azok közé a dogmák közé, amelyeknek megtagadása a Zsidó köz-ségből való kiszakadás egyenlő. És az sem jelentőség nélkül való, hogy sokáig eretneknek bélyegezte meg Majmunit a türelmetlen ortodoxia. És minden hitű zsidó, tehát minden ortodox, minden áldott reggel hitvallomást tesz a Messiasról, úgy ahogy azt az eretnekséggel megvádolt Maj-muni, a tizenhárom hitágazatban formába öntötte. El lehet-e hinni, hogy ezek a zsidók nem igazi zsi-dók? Lehetséges-e, hogy azzal tagad-hassák meg a zsidóságot, ami zsi-dóvá teszi őket és ami nélkül a zsidó közösségből kiszorválnának? Vagy le-hetséges-e, hogy ez a sok millió zsidó ne tudná azt, hogy a messiánizmus zsidó megújodást jelent? Ez bizony nem lehetséges. Mert a messiánizmus nem misztérium. Nem tubernakulum-ban mutatják a zsidó népnek ezt a szentséges gondolatot, hanem igék-ben, amik megfoghatóak. A messiá-nizmus Jeruzsálemet jelenti, az ös-földet jelenti, a szétszórtság végét és a nemzeti élet megújodását. Mert ezért imádkozik minden zsidó.

Minden zsidó ezért imádkozik és minden zsidó ezt akarja. És ha ezt akarja, akkor ugyanazt akarja, amit a cionizmus akar. A cionizmus sem-mi más, mint a messiánizmus reális utkeresése. Mondjuk így: gyakorlati messiánizmus. A legortodoxabb ideo-lógia. Nem is két, de háromszor éves tradíció lüktet benne. A tradi-cióból nőttek ki gyökerei és nincs hatalom, amely a tradícióból kitép-hesse. A cionisták nem is vetemed-tek sohase erre a történelemgyilkos gondolatra. A cionisták a jövőért dolgoznak, ezt akarják megszerezni a zsidó népnek, de ennek a jövőnek értéke csak úgy lehet, ha azt a multjával együtt adják meg neki, mindennel, ami a multban a zsidó élethez tartozott. Ha ortodoxiának hívják a multnak ezt a zsidó tartal-mát, akkor ez is a jövőben tartozik és a cionizmus ezt is akarja bele-árasztani a megújodásokba.

De ahogy a cionizmus nem sza-kíthatja el, nem is akarja elszakítani magát a zsidó multtól, épen úgy nem szakíthatja el magát a zsidó jövőtől a nemeionista is. A multban csak re-mélni és hinni kellett. A jövőben dol-gozni kell. A messiánizmus már nem egyszerű hitvallomás, a mit csak elimádkozni kell. Az egyetlen realia, ami kétezeréves hányatásunk között megmaradt, azt most vissza-légiesíteni nem szabad. Az isteni gondviselésbe vetett hit sosem hit-ványult le ostoba fatalizmussá a zsidó felfogásban. Természetes, hogy az isteni beavatkozás gondolatába

hinni kell a zsidónak. Hasznos is hinni benne, mert a megújodás valószínűbb, ha hisszük, hogy az meggyezik az isteni akarattal. De hát nem elég tudnunk azt, hogy a zsidó jövőt az isten is akarja? Vagy mákonynak adta ezt a hitet nekünk a gondviselés, hogy elszibbadjunk tőle. Ha az ember akarata egy az isten akaratával, akkor ez azt jelenti, hogy emellett az akarat mellett az ember maga ne akarjon semmitse. Hát bűn az, ha azt akarjuk, amit isten akaratának vall az emberi biza-kodás? A hiperortodoxia, akármit mondjon is, nem áll szöges ellenté-tében a cionizmussal. Egy cél felé sóvárognak, a különbség csak az, hogy a cionizmus a tettek messiá-nizmusát hirdeti, az ortodoxia a sza-vak messiánizmusát. Más különbség nincs közöttük. És ha lényegében összeforr a két felfogás, a kifejezés módja nem vethet áthidalhatlan ör-vényt közzéjük. Nincs is ilyen távol-ság, legfőkébb a demagógok képeze-lében. Azon a hegyen, ahonnan mi nézzük a zsidó jövőt, nem egyedül állunk. Ott áll az ortodoxia is. És a nemzeti gondolatnak ezen a csuesán nem lehetnek árulók. Innen nem lehet beleordítani a világba, hogy a cionizmus nem a zsidóság, mert ez azt jelentené: a messiási hit nem

zsidó gondolat. Mutassanak nekem olyan ortodoxot, aki a messiási hitet tagadja, arról akkor elhiszem, hogy az áruló is lehet. De ilyen ortodox nincs. A fecsegők, a könnyelműek, a felelőtlenek pedig nem számítanak.

Ma már be is bizonyosodott, hogy nem történt árulás sem Jeruzsálem-ben, sem Litvániában, se egyebütt. Már maga az Aguda jelentette ki, hogy nem a cionizmust vádolták meg Jeruzsálemben, csak a cionisták politikai túlsúlya miatt panaszkodtak. Azt mondták, hogy a világ zsidósá-gának nyolevan százaléka ortodox és így nem indokolt, hogy a cionisták szervezetét ismerik el a zsidóság po-litikai képviselője gyanánt. Tehát nem árulásról van szó, csak túleke-kedésért a hatalom után. De ezért kár lármát csapni. A cionisták nem hatalmat akarnak, csak zsidó rene-szánszot, zsidó földet és zsidó ott-hont. Azt, amit messiási hitükben az ortodoxok is akarnak. Ezért pe-dig nem kell a cionizmust munkájá-ban elgáncsolni. Ha ők a hatalmat akarják, megkaphatják. Aradjanak be a cionizmusba, töltsék azt meg a maguk ortodoxiájával és akkor a vezetés is az övék lesz. Ha dolgozni fognak, a cionisták velők fognak dolgozni.

Obstrukcióra készül az ellenzék

A nemzeti párt az akció élén. Koalíciós kormány?

Az Uj Kelet tudósítójától

Az ellenzéki harcot az erdélyi román nemzeti párt vezeti. Mig a Bratiann-kormány elfoetele előtt a parasztpárt volt a legradikálisabb ellenzéki csoport és igyekezett a nemzeti pártot erőlyesebb állásfoglalásra bírni, ma Maniuek hirdetik az élesebb haremórt és igyekeznek megnyerni ehhez Mihalacheakat és Jorgát. Popovici Mihály, aki a párt megbízásából Bukarestben tartózkodik, befejezte tárgyalásait az ellen-zéki vezetékkel és a legtöbb kérdés-ben megegyezésre jutott velük. A nemzeti párt harmincötös bizottsága és parlamenti tagjai vasárnap dön-te-nek végleg a kolozsvári értekezleten, amelyre a pártvezetőség az ellenzéki vezetékot is meghívta. Lupu, Ave-rescu és Marghiloman a meghívást elfogadták.

Jorga Miklós és Take Jonescu — az „Epoca” szerint — azt választották: hogy nem vesznek részt olyan tanácskozásokon, amelyen Stere Constantin és Marghiloman Sándor is jelen van.

A kolozsvári határozatok döntően fogják befolyásolni az egész ellenzék magatartását a parlamenti taktika szempontjából. Az Averescu-párt tegnap végrehajtóbizottsági ülést tar-tott, amelyen úgy döntöttek, hogy állásfoglalását a nemzeti párt maga-tartásától teszik függővé.

A kormány és a nemzeti párt egy-előre minden erejét a pótválasztá-sokra koncentrálták. A választások utócsatározásait politikai körökben nagy érdeklődéssel figyelik, való-színű, hogy ezeken szabadabban fog megnyilvánulni a választók akara-ta, mint az általános választásokon. Ma kezdődnek meg a pótválasztások Kóhalomban, Arpáson és Buziáson.

Kóhalomban Florescu igazságügyimi-niszter és Josif János nemzetipárti, a fogarasmegyei alsóárpási kerületben Dobrescu Aurél nemzetipárti és a kormány jelöltje, Buziáson pedig Cosma miniszter áll szemben Sever Bokuval a román nemzeti párt jelölt-jével.

Szászsebesen, ahol Vlad Aurél a román nemzeti párt érdekében fejtett ki agitációt, a csendőrség letartóztatta Vladot, mert igazol-ványait nem tudta felmutatni.

Valószínűnek tartják, hogy a pótvá-lasztásokon a nemzeti párt újabb man-dátumhoz jut.

A kormány küszöbön álló átszerve-zésével kapcsolatban liberális oldalról több cáfolat jelent meg. Az „Aurora” ezzel szemben fentartja értesülését, hogy a kormány átszervezésére még a jövő hét folyamán sor kerül. A liberá-lis pártban működő ellentétes áramla-tokat ugyanis csak olyan átszervezés-sel lehet paralizálni, amely több egyéni ambíciót elégít ki. Vaitoianu tábornok belügyminiszter helyén marad, mert az udvarnál erősen tartják. Mosoiu, Cosma és Florescu miniszterek távo-zása azonban rövidesen megtörténik.

A választási visszaélésekkel kapco-slatban a magyar szövetség a népszö-vetséghez akar fordulni és bukaresti híradás szerint akciója számára román politikusokat is meg akar nyerni. Brandsch Rudolf a szász nemzeti párt vezére, aki a napokban nyilatkozott a szászok magatartásáról, tegnap megint interjút adott a „Dimineata”-nak, amely-ben a lefolyt választásokat európai botrányának mondja. Ugyancsak állást-foglal a szászok vezére a pártegyed-uralom ellen, amelyet a mai kormány képvisel és megállapítja, hogy a mai helyzet egyre jobban egymásra uszítja

a különböző pártokat. Végül kijelentette, hogy

a mai káoszról csak koalíciós kormány vezethet ki, amelyet minél előbb meg kell valósítani.

A „Viitorul” hosszasan foglalkozik a magyar szövetség akciójával. Hazaárulásnak tartaná, ha románok is csatlakoznának a népszövetség elé terjesztendő tiltakozáshoz. A liberális sajtó különben tompított a hangján és mérsékeltre inti az ellenzékét. A „Viitorul” megemlíti Lupu tervét, mely szerint a parasztpárt és a nemzeti párt együtt hívna össze Gyulafehérvárra a nagy nemzeti tanácsot, amely mintegy ellenparlament működne. Manu ezt a tervet több politikai barátja hatása alatt nem fogadta el. A „Viitorul” reméli, hogy a román nemzeti párt avasárnapra érkező utáni a mérsékeltbb vezetők befolyása alá kerül és ilyen államesínek még a gondolatát is elveti.

Az ellenzéki sajtó ama része, amely az ellenzék részvételét óhajtja a parlamenti munkában, arra hivatkozott, hogy

a parlamenten belül eredményesebben lehet a kormány ellen küzdeni, mert meg lehet akadályozni az új törvények megszavazását.

A parlamenti munka megakadályozása a kormány bukását is siettetné. Ezzel szemben a kormány körében kijelentették, hogy ha az ellenzék valóban csak azért akar a parlament munkájában résztvenni, hogy a munkát lehetetlenne tegye, jobb lesz távolmaradni a parlamentből. A „Viitorul” azt írja, hogy ebben az esetben a többség éreztetni fogja erejét, mert nem tűri meg a kisebbség terrorját, amellyel a nagyfontosságú törvények megalkotását akarja megakadályozni.

Történet 1922-ből egy szegény zsidóról, aki harminc évi munka után az utcára került

Az Uj Kelet tudósítójától.

Rosenberg Zsigmond. Erről az öreg, szerencsétlen emberről lesz szó és arról, hogy az Igazságnak nem mindig van szíve. Mert az igazság nem a Rosenberg részén van. De nem is hivatkozik rá, az emberi szívre apellál — hiába. Ő csak most tudta meg, hogy az Igazság és az emberiség gyakran homlokegyenest ellenkeznek egymással. Nem is ért rá ezen gondolkodni. Harminc évig a kalapácsot és az árat forgatta a kezében, amíg most kiforgatták a kezéből az Igazság segítségével.

Én csak tegnap találkoztam vele életemben először. Beesett arcát sohasem láttam még, csak a nézése volt ismerős, a szeme, melyben kettős bánat szomorkodott: a zsidó bánat és a szegényemberé. A hangját is mintha hallottam volna már könyörögni: „Csak élni akarok, szerényen.” Az alázatossága, mellyel az urakról beszélt, akiknek a könyörületében bízott, szintén nem volt ismeretlen előttem. Ime, a gólusz zsidója. Csupa keserű panasz minden porékjára s a hangja, mely laza összefüggésben adta elő az ő nem egyedülálló esetét, félnék könyörgésből és alázatos tehetetlenségéből tevődött össze.

— Egy hete, hogy a szabad ég alatt vagyok s egy banit som keresek. Harminc éve dolgozom, akaptam mellettem öregedtem meg. Ezeröttszázötven lei megtakarított pénzem volt, most megemtem. Pedig heten vagyunk...

Ezzel tulajdonképen el is mondotta az esetét. Az előzményeket, amelyekben az Igazságnak is része van, csak nehezen bírtam tőle megtudni. Félt elmondani mindent, hátha megharagszanak rá az urak, akik kitétek az utcára. S ő az urakat a világot sem akarja megbántani. Nincs is joga rá, hiszen az ő részükön van az Igazság. Valósággal valójában kellett. Körülbelül ezeket mondotta:

— Hét éve lakom Kolozsváron, a Kormiss-utca 2 szám alatt. Egy szobám, konyhám és műhelyem volt, amelyben hetedmagammal laktam. Sohasem voltam gazdag ember, de tisztességesen meg tudunk élni. A ház a Renner-

A semlegesek konferenciája

Valamennyi meghívott állam elfogadta a génuai konferencia április 10-iki hatánapját

Az Uj Kelet tudósítójától.

Közeledik a génuai konferencia összeüléseinek terminusa. A rövid időt Génuai ellenségei arra szeretnék felhasználni, hogy a konferenciát megbuktassák, vagy legalább is elhalasztassák, hogy ezzel a világjelentőségű konferencia ismét veszítsen erejéből. Már olyan hírek is cirkáltak, hogy Génuát, minthogy egészen meddő, nem is fogják megtartani. Rómából a Stefani ügynökség az olasz kormány hivatalos jelentését közli, hogy a génuai konferencia elnapolásáról elterjedt hírek minden alapot nélkülöznek.

A konferencia időpontja visszavonhatatlanul április tíz, ezt a napot valamennyi meghívott állam kormánya már rég el is fogadta.

Berlini távirat szerint a német kormány most állítja össze a génuai konferenciára kiküldendő német delegációt. A bizottság elnöke Ratheneau külügyminiszter lesz. Wirth kancellár nem vesz részt a konferencián. Mitán a nagyantant és a kisanantant már precizizozta a maga állásfoglalását s miután a balti államok most állapítják meg a varsói konferencián

börgyár tulajdona. Tavalyelőtt, 1920 novemberében eljött hozzám dr. Gál Zsigmond, a cég jogtanácsosa és tudtomra adta, hogy a házbéremet, amely a keresetemhez képest amúgy is elég magas volt, nyolcszáz leiről kétezerre emelték a háziurak. Elém tette az új szerződést, hogy irjam alá. Azt mondtam, hogy ezerkétszáz lei bért hajlandó vagyok fizetni, de többet nem tudok. A jogtanácsos elment, a szerződést nem irtam alá.

— Másnap még ágyban voltam, amikor dr. Gál ismét megjelent nálam azzal, ha nem írom alá a kétezer lei évi lakbérrel szóló szerződést, ki fognak lakoltatni. Könyörgésem hiábavaló volt s így kényszerűségből aláírtam a szerződést, mert félttem, hogy azonnal kidobnak. De mikor le kellett fizetni a házbéreget, nem akartam, de nem is volt pénzem ötszáz lei fizetni és csak háromszázat vittem fel. Nem fogadták el, mire a pénzt letétbe helyeztem dr. Bodea Sándor ügyvédnél. Rennerék pert indítottak ellenem s a bíróság nemcsak kétezer lei bért és 654 lei 59 bani perköltséget ítélte meg, hanem azon a címen, hogy a házbert nem fizettem rendesen, azt is kimondotta, hogy a háztulajdonos kithet a lakásomból.

— Erre azonban nem került sor, mert a Renner-gyár vezérigazgatója, dr. Farkas Mózes emberségesen megengedte, hogy a ház leontásáig megmaradhatok a lakásban. A leontásra most került sor, mert a Renner-gyár hatalmas palotát akar építeni a régi ház helyén. Március hatodikán ügyvédi felszólítást kaptam, hogy március 10-én este öt óráig írtem ki a lakást. Hasonló felszólítást kapott a ház másik két lakója, Bojácsky Sándor fémmunkás, az iparművészeti múzeum alkalmazottja és Vakarás Mihály zöldségkereskedő. Bojácsky, akinek volt némi pénze, egy detektív segítségével, aki leendő sógora, már kapott is lakást, Vakarás pedig Szászfenesre költözött és magával vitte ötven leimet.

— Én elmentem a gyárba és kértem, hogy a családomra való tekintettel adjanak más lakást, ahol a mesterségemet folytathatom. Azt is kértem, ha az új ház felépül, abban kapjak egy kis lakást, melynek ellenében a házmesteri

állásfoglalásukat, a semlegesek is szükségesnek tartják, hogy lehetőleg egyöntetűen viselkedjenek Génuában. Stokholmból jelentik, a svédek elhatározták, hogy a génuai konferencia előtt

értekezletre hívják össze a semleges államokat.

Nagyon érdekes a népszövetség esete. A népszövetséget eddig elfelejtették meghívni. Ez erősen csorbítja a népszövetség tekintélyét. A népszövetség tanácsa rövidesen ülést tart a francia fővárosban. Ezen a gyűlésen történik a döntés, vajjon a népszövetség menjen-e el Génuába; vagy pedig tartsa magát távol. A londoni szakértő-gyűlésen

a tanácskozások Poincarének Lloyd Georgehoz juttatott memorandumuma körül folynak.

Párisban viszont a külügyminiszterek gyűlnek össze konferenciára március huszonekedikén. Ami a kisanantant belgrádi konferenciáját illeti, ennek az értekezletnek az egyezményét bukaresti lapok jelentése szerint a kormány ratifikálta. Duka külügyminiszter mára magához kérte a sajtó képviselőit, hogy tájékoztassa őket a belgrádi konferencia eredményéről.

álláson kívül vallanám, hogy a raktárban segédkezni fogok. Erre a kérésre azt az irásos választ kaptam, hogy az új ház beosztási tervéhez még nincs meg és így a Renner-gyár nem biztosíthat benne lakást a számomra. És másut sem adtak lakást, holott én csak ilyen feltétel mellett költözködtem ki. A volt gazdám mindössze ötszáz leivel kárpótoltak, ami a butoraim elszállítására sem volt elég.

— Az utcán maradtam. Szerencsére akadt egy ismerősöm a Kányafő-utcában, künn a Hója-erdő alján, aki megengedte, hogy egyelőre az ő szénacsúrájában húzódjunk meg. De dolgozni nem lehet ott és így egy hét óta nincs semmi korosetem. Ma is egy tokenőt adtam el, hogy kegyeret vehessek. A megtakarított másfél ezer lei már elköltöttem és most a holmipura kerül a sor. S ha ebből is kifogyunk, akkor... akkor nem tudom, mi lesz veünk.

Fájt megmondanom, hogy jogszerint aligha van igazam, de azt tanácsoltam neki, próbálkozzon meg a lakók szövetségének intervenciójával, ha már a Rennerék szívére való apellálás eredménytelen maradt. Bátorodtam öntöttem beléje, ne veszítse el a reményességét, merjen belépni az illetékes hivatalba. És szófogadott. Legyőzte gottóbeli félnétségét, elment a bérleti szövetséghez, ahol pártját is fogták. Kérve nyit szerkesztettek, melyhez csatolták a lakás kiürítéséről szóló ügyvédi felszólítást s beadták a lakbérleti hivatalhoz, ahol 1065 szám alatt iktatták be az aktát. Megígérték, hogy az ügyet március 29-én letárgyalják.

Lehet, hogy a lakbérleti bizottság helyt fog adni Rosenberg Zsigmond kérésének. Hiszen csak kegyeret kér, lakást, hogy dolgozhasson, mert hét embert kell öregember léte re tartatnia. De az se lepje meg Rosenberget Zsigmondot, ha Rennerék kerülnek ki győztesen a tárgyalásról, mert a szív és az Igazság néha homlokegyenest ellenkeznek egymással.

Assér Lemil

— Megérkezik az Osztrák-Magyar Bank Romániának járó aranya. Bukarestből írják: A pénzügyminisztériumtól nyert információk szerint az Osztrák-Magyar Bank aranykészletéből Romániának ítélte 46 millió aranykorona a napokban megérkezik Bukarestbe.

Vasárnap délelőtt 10 órakor a zsidó iskola udvarán (Eötvös-utca 8. sz.) a héber óvoda purimi ünnepélye. Érdeklődőket szívesen látunk. Belépődij nincs.

Félix Weingartnernél

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, március 13. A román főváros zenei élete néhány hét óta rendkívül élénk. Zongoraművészek, hegedűvirtuozok, dirigensek egymást váltják fel az „Ateneul Roman” fényes koncerttermében és a közönség, minden fővárosnak az az állandóan ugyanazokból álló, egymást már jól ismerő, szinte zártkörű közönsége mindegyiket elmege meghallgatni.

Azt hiszem, Bukarest minden művész turnéjában az utolsó állomás. Ne essék Apollónak rosszul, de a valuta miatt, nem is érdemes tovább menni. Mit hozhat el egy „idealista” zenesz Bulgáriából? Értéktelen levákat. És Törökországból? Még érték-telenebb piasztereket. Az igazat megvallva, a legtöbb hangverseny művészi értéke, a háboru óta, leromlott. Egészen bizonyos, a spekuláció behatolt a Muzsák ligeteibe. Régebben, a koncertezők ábrándos fejtartással játszottak. Kérem, tessék megfigyelni, ma üzleti merevség van a nyakukban. Ujjuk felaszticitását megcsomabókoztá a kalkuláció gőresesen kapzsi mozdulata. Nem furesa, Eugen d'Albert, a multkor, amikor felemtem hozzá, két és feles kurzussal épen márkára számolta át hangversenyei lei-jövedelmét? Boesánat, ez engem nagyon leütött. Mert akkor az Apassionata volt a fejemben, amit azelőtt este d'Albert játszott.

És meg kell vallanom, ilyen üzleti bizalmatlansággal mentem fel, utolsó bukaresti dirigálása után, Félix Weingartnerhez is. Istenem, talán nem volt jogosult? Már alig két banit egy osztrák korona. De kikell, hogy jelentsem, kellemesen esalódtam. Félix Weingartner, nem a tözde környékéről való. Ő még a régi, drága Bécsből maradt ránk és benne csak az intellektus nagyobb az ideálistusnál. Weingartner jól felfogottan nem csinál művészetéből pénzkérdést. Helyette, ugyanis, — a felesége számol. Élénk, temperamentumos asszony, aki ura művészi terve mellett külön valutáris tervet dolgozott ki. Vagyis: 1. Most van a legalkalmasabb idő ahhoz, hogy egy művész meggazdagodjék. 2. Félixnek tehát a jóvalatájú államokat kell felkeresnie. 3. Jegyek minél magasabb árú szabadok. 4. Impresszió lehetőleg kerülendő, vagy ha már mindenképen kell, olyant kell előnybe részesíteni, aki kevés provizióra reflektál.

Ime, ennek a két életfelfogásnak rövid konverzációs aláfestése:

Félix Weingartner: Nagyon kellemes város ez a Bukarest. Itt van a Kelet kezdete. Amikor két évvel ezelőtt itt voltam, még nem volt ennyire nagyvárosias. Filharmonikus társasága akkor volt alakulóban és aliz néhány tagot számlált. Ma kitűnő orkestert találtam, amellyel élvezet volt összedolgozni.

— Hol hangversenyzett legutóbb? — kérdeztem.

Félix Weingartner: Berlinben. De, hogy őszinte legyek, orról nem szívesen beszélek.

— Miért?

Weingartner: holand asszony és angolul beszél. Készszeres kereskedő: Tudja, a porosok kellemetlenek voltak a nacionalizmusukkal. Meg akarták szabni, hogy a férjem mit játsszék. Saint Saensről, Debussyról, Rimski Korzakowról halani sem akartak. „Reines deutsches repertoire!” Ez volt a kívánságuk.

— Csakugyan? — hitetlenkedtem.

Weingartner: Igen, hallani lehetett ilyesmit... persze... De ez nem volt komoly dolog... Hiszen a művészetben nem lehet nemzetiségi gyűlölködés... Olyan szép, tiszta, nemzetközi megnyilatkozása az embernek a művészet!

— Bukarestből hova utazik?

Weingartner: Bécsbe utazunk, de csak rövid időre. Onnan, júniusra, Rio de Janeiroba hajóznak... Tudja, Délamerika...!

— Az bizonyos. — gondoltam — kitűnő valutájú állam.

Weing
ségré me
széme.
lonségét f
főváros.
amelyben
amelyet
irtak. Net
emberi l
fogom di
Akarta
nek, fog
hozza át

Am
Európ

Mit lát
risban,
Varsób

Sam.
Galdwin
igazgatój
vált Euró
rópai ipa
góponyjá
visszatér
Herald
beszélget
gazdaság
külakokr
kes válas
jük ki:

— B
csenyi ü
gadott é
találkozh
érkeztem
ahol meg
rakat. M
ország
A német
az élénk
oly mu
amely
kizár.

A né
munka

— N
dasági h
rikái. I
hanyatlo
lenek vá
magas.
mert kie
tudott lé
orosz ke
Svédorsz
dik le.

— Ó
galom. N
tény, h
mondony
Oroszors

Az
Svédorsz
kedvező
lönben
épyl
Államok

— L
földi tők
bejőjön.
szág és
kedvező
nyújt ne
uthálóza
és kiköt
néhány
érezhető

pai piac
lével is
jele a pi
sége va
galmat

— M
ban kec
Budape
Bécs, d
hoz. U
Budap
és ninc

Mennél
annál s
a nyug
Az a
ország
helyzet
talában
nyomás
menve
Európa

Weingartner: Egy nagy ünnepegre megyünk. — És oszillogott a szeme. — Brazília százéves függetlenségét fogja megünnepelni a délvíri főváros. Olyan műsort állítok össze, amelyben együtt lesz minden opusz, amelyet a Szabadság méltóságára írtak. Nem díszös? Ezt az örökemberi lendületet egy estén át én fogom dirigálni.

Akartam mondani Weingartnernek, fogja fel ezt a lendületet és hozza át Braziliából Európába. Ben Ami

Amerikai ítélet Európa keletének válságáról

Mit látott Sam. Vauclein Párisban, Essenben, Bécsben, Varsóban és Budapesten

Az Új Kelet tudósítójától
Sam. Vauclein, a philadelphiai Galdwin lokomotív-gyárak vezérigazgatója tanulmányi körúton volt Európában. Utja során az európai ipar és kereskedelem számos gőpontján fordult meg. Az utjáról visszatérő nagyiparossal a „Newyork Herald” egyik szerkesztője folytatott beszélgetést az európai országok gazdasági képeiről és a várható alakulásokról. Vauclein igazgató érdekes válaszaiból a következőket emeljük ki:

— Brüsszelben töltöttem a karácsonyi ünnepeket. Itt a király fogadott és Merier kardinálissal is találkozhattam. Innen új napján érkeztem Németországba, Essenbe, ahol megtekinttem a Krupp-gyárakat. Meglepi a figyelőt Németország hatalmas ipari fellendülése. A német valuta alacsony állása és az élelmezési politika ésszerűsége oly munkabéreket tett lehetővé, amely minden külföldi versenyt kizár.

A német munkás az amerikai munkabérek tíz százalékáért dolgozik.

— Norvégiában is jártam. Gazdasági helyzete rosszabb, mint Amerikáé. Ipari kivitele jelentékenyen hanyatlott, mert szomszédai képtelenek vásárolni és mert valutája túl magas. Svédország helyzete jobb, mert kielégítő kereskedelmi viszonyt tudott létesíteni a szovjettal és az orosz kereskedelem számottevő része Svédországon keresztül bonyolódik le.

— Óriási ez a kereskedelmi forgalom. Méreteiről képet nyújt az a tény, hogy a svéd gyárosok ezer mozdonyra vettek át megrendelést Oroszországtól.

Az orosz kereskedelem azonban Svédországnak ezidőszakra egyetlen kedvező külkereskedelmi tétele. Különben a svéd gyárpár helyzete éppoly mostoha, mint az Egyesült-Államoké.

— Lengyelországnak időre és külföldi tőkére van szüksége, hogy rendbejöjjön. Földrajzi helyzete Oroszország és Európa nyugata között igen kedvező kereskedelmi lehetőségeket nyújt neki. Érintkezik az ország vasúthálózatát a nagy román vonalakkal és kikötőkkel. Szén és vaslelőhelyei néhány éven belül jelentékenyen és érezhetően fognak beleszólai az európai piacokon. Lengyelország főkivitelével is számottevő konkurrens. A jelen pillanatban egyként égető szüksége van arra, hogy felvegye a forgalmat nyugattal és Oroszországgal.

— Magyarországon és Ausztriában kedvezőtlen helyzetet találtam. Budapest jobb helyzetben van mint Bécs, de nem is hasonlítható Varsóéhoz. Ugy látszik.

Budapest csillaga letűnőben van és nincsen kilátása a javulásra.

— Budapestről Párisba utaztam. Mennél inkább haladtam nyugat felé, annál szembeszökőbb volt az eltérés a nyugat és a kelet állapota között. Az a benyomásom, hogy Franciaország ma jólétben él. Németország helyzete elűt Franciaországtól. Általában maradandó bennem a benyomás, hogy Európa kelet felé egyre mindenütt válságot találtam. Európa kelete válságban van.

Elmarad a milliós munkáskizárás Angliában

Lord Curzon brit külügyminiszter visszalép. Lloyd George-ot elhagyják hívei

Az Új Kelet tudósítójától

Egyre makacsabbul tartja magát az a hír, hogy Lloyd George lemond. Mai londoni távirat szerint a felsőház konzervatív-unionista tagjai fülést tartottak, hogy megszavazzassanak egy indítványt Lloyd George támogatására. A szavazásra nem került sor, mert Lloyd George hívei megtudták, hogy biztosan kisebbségben maradnak.

Lloyd Georgetől az eddig hűséges konzervatívok is megtagadták a támogatást: ez a tudat siettetette lemondását.

Az angol kormányoknak különben részleges válsága is van. Csak nemrég kellett lemondania Montagu államtitkárnak az indiai események miatt, most Curzon lord bukásáról beszélnek. Politikai körök értesülései szerint a lord megrongált egészségi állapota miatt visszavonul hivatdától. A visszavonulás következménye a külügyminiszter kiszárlási politikájának, amely megbukott.

Amerika pénzkövetelő jegyzékét Londonban hűvösebben fogadják,

Óravita a francia parlamentben

1922-re is elfogadják a nyári időszámítást

Az Új Kelet párisi levelezőjétől

Páris, március 13. A francia parlamentben tegnap rendkívüli ülésben arról vitakoztak, előretolják-e az órákat nyárra egy órával, vagy sem. A vitakozás során két párt keletkezett: a vidéki képviselők és a városi képviselők pártja. A vidékiek ellene voltak az előretolásnak és csak Gast képviselő, aki ugyan földbirtokos, de állandóan Párisban tartózkodik, érvelt amellett, hogy az órákat előretolják, mert ez, szerinte, a falusiakra semmiféle kárt nem jelent. Louis Marin, aki ebben az ügyben egész tanulmányt szerkesztett, szintén ezen az állásponton volt. Eduard Herriot pénzügyi referens helyeselte az előtte szólók véleményét és kijelentette, hogy még abban az esetben is, ha az órák előretolása nem hoz épen annyit hasznot, mint amennyit az elméleti statisztikusok kiszámítottak, egyes feltételekkel hasznos előnyeit semmiesetre sem szabad magunktól eldobnunk. Monciault, Mignot-Bozeriant és Buysson képviselők azt hangoztatták, hogy az óraelőretolásnak több hátránya van, mint előnye és ezért nem fogadják el. Le Trocquer közmunkaügyi miniszter a következő érvekkel igyekezett a képviselők aggodalmát eloszlatni:

— Az óraelőretolás — mondotta — sem nem valami új találmány, sem olyasvalami, ami egyáltalában tudományos vita tárgyát képezheti. Szükségességét még Franklin idejében elismerték. El fogom önkölni mondani, mik az előnye az órajárás felvételként való változtatásának. Elsősorban, legalább 200.000 tonna kőszén takarítunk ezáltal meg. Kétségtelen, az ország összfelhasználását tekintve, ez kevés. De sok egy vasgyárral bíró államra, amely szénszükségletének egy részét, mindenkor a külföldön kénytelen beszerezni. Sok nekünk, akiknek villamossal kell ellátnunk a felszabadított területeket és az esti órákban, amikor gyáraink még üzem-

mint Párisban. Young államtitkár az alsóházban kijelentette, hogy a megszálási költségeire vonatkozólag a kormány közvetlen tárgyalásokba becsátkozik az Egyesült-Államokkal. Anglia belső bajait sztrájkok is súlyosbítják. E pillanatban a milliós kizárások foglalkoztatják a közvéleményt. Londoni távirat szerint a gépipari sztrájkban kedvező fordulat állott be. A munkásság felkérte a kormányt, küldjön ki bizottságot a tényállás megvizsgálására és a közvetítésre. A megegyezés kilátásai ezzel javultak. Valószínű ezek után, hogy

a kizárás elmarad és Anglia megszabadul az újabb milliós munkanélküli tömeg gondjaitól.

Ami a fokföldi felkelést illeti, johanisburgi távirat azt mondja, hogy a kormánycsapatok a rendet teljesen helyreállították. Hivatalos jelentés szerint a zavargásokban kétszáz ember lelte halálát. Kairói távirat jelenti: A szultán proklamálta Egyiptom függetlenségét és felvette az Egyiptom királyi címet.

ben vannak, a lakásokat már világi-tani kell.

A nyári időszámítás évenként 100 millió frank megtakarítást jelent Franciaországnak,

nem számítva azt az érték többletet, amit a nappali munka a világítás mellett való munkához képest jelent. Szociális szempontból: a sport, a kertmivvelés és a családi séták tekintetében is csak hasznosan hat az órák előretolása. 1917-ben, amikor először vezették be a nyári időszámítást, emlékeztünk csak vissza, kik voltak egyedüli ellenzői? A kabaristák. Egyébként mindenki, aki az egészséges élet híve, helyes és ragaszkodik az órák előretolásához. Néhányan azt vetik szemünkre, hogy az így megváltoztatott idő: papírosidő és nem a valódi, amelyhez igazodni az életben hozzászoktunk. De hiszen az eredeti időszámítást már régóta időnormállal helyettesítik. A bretagnei földművesek nem akkor pihennek, amikor az idő szerint a nyugalm órája van, hanem, mikor elvégezték a munkájukat. A vitának efelett annál kevésbé lehet helye, mert sok tekintetben a nyári időszámítás: nemzetközi megállapodás. Belgiummal és Angliával épen a múlt évben egyeztünk meg abban, hogy március végétől október elejéig tartunk, egy előretolt órával, nyári időszámítást. Egyes vidéki képviselők urak aggodalmának az az akarok végül is véget vetni, hogy tudomásukra hozom a községi és városi közigazgatási bizottságoknak, megkérdezésemre, e tárgyban velem közölt véleményét, amely mindkettőjüknek ugyanaz: a nyári időszámítás feltétlen kövételése. Én nem akarom a vidék földműveseit a városok munkásaival ellenségesként szembeállítani.

Le Trocquer miniszter beszéde általában nagy tetszést keltett, a kétkedőket meggyőzte az óraelőretolás helyességéről és a francia kamara az 1922 évre ismét elfogadta a nyári időszámítást. Valószínű, hogy ez a kérdés többé nem is kerül parlament elé és a jövőben, egy egyszerű rendelettel, automatikusan fogják az emberek az órákat előretolni.

Érdekes, hogy amikor a ki az órája volt, a terem órá még soha nem fordult elő, még Paul

Az amerikai angol nagyköv. a konkolyhintók ellen

Az angol kormány állja a deklarációt

London, március 15. A Reuter távirati iroda jelenti Washingtonból: Az Egyesült-Államok brit nagykövete, Sir Auckland Geddes a napokban a cionista szervezet egy küldöttségét fogadta, amelynek tagjaival behatón tanácskozott több Palesztinára vonatkozó kérdéssről.

A deputáció tagjai Richard Kohnheim, A. Goldberg, Louis Lipski, Denenbaum bíró, Jacobs bíró, Mr. Mózes (Baltimore), Mr. Günsberg (Philadelphia) és Mr. Hermann Bernstein külön-külön is hozzászóltak a palesztinai ügyekhez és figyelmeztették a követet, hogy újabb zavargásokra van kilátás. Sok agitátor járja be az országot, akik aknamunkát végeznek a Balfour-deklaráció megbuktatása céljából.

— Mi — mondották a küldöttség tagjai — nagy áldozatokat hozunk azért, hogy Palesztina zsidó nemzeti otthonná váljon, amelyben zsidók, keresztények és muzulmánok egymás mellett békében, egyenlő jogokkal élhessenek. Hogy ez az akaratunk és becsületese törekvésünk esődöt ne mondjon, most már tisztára a brit kormány magatartásától függ. Ha Anglia komolyan akarja a Balfour-deklaráció végrehajtását, akkor gondoskodjon megfelelő fegyveres erőről és minden zavargást csirájában fojtsa el.

Sir Auckland Geddes biztosította a delegációt, hogy Nagybritánia még mindig azt a politikát folytatja, amelynek alapelvei a deklarációban is le vannak fektetve. Az áldatlan propaganda, amely elválasztja a deklarációt, nem érinti az angol kormányt, amely nem fog visszavonulni és mindent megtesz, hogy a törvényes rend Palesztinában föl ne boruljon. Én úgy vélem, — mondotta a követ — hogy nincs ok zavargásoktól félni. Az izlam mostanában mindenütt a lázas izgalom stádiumában van. Ez egyik oka a nyugtalanságnak, a másik pedig, hogy a mandátumot a népszövetség még mindig nem ratifikálta. A Legfelső Tanács legközelebbi konferenciája biztosítani fogja a Palesztina-helyzet stabilitását.

Geddes azzal fejezte be beszédét, hogy közvetíteni fogja a cionista követtség jókívánásait az angol kormánynál.

— Az Ukrajnából menekült zsidók sorsa. Bukarestből jelentik: Az ukrán zsidók sorsa foglalkoztatta nemrégiben azokat a nemzetközi testületeket, amelyek Európa nyomorgóinak felségélyezését tűzték maguk elé. A Vörös Kereszt és a Népszövetség főmegbízottja, Nansen a nagy északsarki utazó jelentést tett a Dnyeszteren átszökött zsidó menekülők tragédiájáról. A megszégyenítő esetek a kormány körében is nagy megbotránkoztatásokat okoztak. Dr. Hermann, a zsidó segélyezési világgkonferencia delegátusa érintkezésbe lépett Nansennel és olyan szabályzatot dolgozott ki, amely az Ukrajnából menekülő hajléktalanok számára törvényes védelmet nyújt. A szabályzatot Dr. Hermann, Voitoianu belügyminiszter és Duca külügyminiszter elé terjesztette. A román kormány ezek alapján utasítást adott a beszarábiai katonai és polgári hatóságoknak, hogy az utóbbi időben előfordult kegyetlenkedések vegyék elejét. A zsidó világgsegélyző konferencia végrehajtó bizottsága ezt a szabályzatot a népszövetség bizottságának átnyújtotta, amely legközelebb az összes orosz hajléktalanok érdekében hasonló statutumot fog előkészíteni.

HIREK

Thomas Mann találkozott Goethevel és Tolsztojjal

Thomas Mann, a finomtollú német író a „Deutsche Rundschau” legutóbbi számában megemlékezik egy német tanítóról, akit az a szerencse ért, hogy láthatta Németország legnagyobb költőjét, Goethét és találkozhatott a nagy orosz íróval, Tolsztojjal.

Ez az érdekes ember, aki diákkorában szemtől-szembe állott a „Faust” szerzőjével és aki sokkal később, amikor Tolsztoj nevét még nem ismerték, Tolsztoj jelenlétében tartott előadást tanítványainak, Julius Stöterer. E század elején még élt Weimarban. Tizenhat esztendősen, amikor gimnáziumban járt, egy házban lakott Eckermannal, néhány lépésnyire a híres Goethe-háztól. Egyik diáktársával, aki szobátársra is volt, sokszor szivszorongva csudált meg egy árnyékot, az aggastyán költő homálybavész alakját fönt a Goethe-ház emeleti szobájának ablakában. Egyetlen vágya volt, hogy egyszer egészen közelről láthassa. Eckermann segítségével, aki barátságos, jószívű ember volt, egy vasárnap délután a kerti ajtócskán keresztül bejutottak a híres házba, ahol zavartan várták, hogy megjelenjen Goethe. Nagy rémületükre egyszer csak a fák és a bokrok közül feltűnt alakja, hosszú világos flanelházikópeny volt rajta és egyenesen a gyerekek felé tartott. Lehajolt hozzájuk és barátságosan megkérdezte a nevüket és megkérdezte, hogy mit végeznek az életben. A gyerekek dadogva válaszoltak, az aggastyán megintette őket, hogy tanuljanak szorgalmasan és azután folytatta sétáját. Így történt ez a találkozás 1828-ban.

Harminchárom évvel később, egy napon, pontosan egy óra volt, Stöterer, aki közben középiskolai tanító lett, a második osztályban akarta megkezdeni a tanítást, amikor az egyik tanuló jelentette, hogy egy idegen szeretne Stötererrel beszélni. Az idegen belépett az osztályterembe, sokkal fiatalabb volt, mint a tanító, szakállja volt, kicsiny szürke szemű csillogtak és sötét szemöldöke fölött néhány erős ránc rejtőzött. Be se mutatkozott, azt kérdezte, miről folyik az előadás. Amikor megtudta, hogy először történelmi, azután német nyelv-óra lesz, nagyon örült. Elbeszélte, hogy Franciaország és Anglia iskoláit végig járta már, volt Délnémetországban is, most Északnémetország iskoláit tanulmányozza. Jól beszélt németül. Stöterer tanítónak tartotta, mert szakdolgoz után érdeklődött és jegyzőkönyvébe állandóan jegyeztetett. Végighallgatta az előadást. A gyerekek írásbeli feladatját megszemlélte és elkért néhány füzetet, hogy azokon magával vihesse. Stöterer később beszélgetett az iskola igazgatójával arról a látogatásról és a látogatóról, aki nagy hatást tett rá.

Pedig Stöterer akkor még nem tudta, hogy ki volt a látogatója. Később bement hozzá, hogy elhagyta az iskolát és megmondta a nevét: Tolsztoj Leó, Oroszországból, de Tolsztoj neve akkor még ismeretlen volt Európában. Stöterer tanító magas életkort ért el és csak sok-sok idő múltán tudta meg, hogy látogatója a legnagyobb orosz író volt.

A királyi udvar új palotamesztere. Bukaresti munkatársunk jelenti: A királyi udvar palotameszterét, Angelescu tábornokot rövidesen hadseregparancsnokká nevezik ki. Helyét az udvarnál Nicolescu tábornok, rendőrprefektus, foglalja el, aki helyett viszont Cezar Pascut nevezik ki a főváros rendőrprefektusának.

Odessa kikötője megnyitja a nemzetközi kereskedelemnek. Bukaresti munkatársunk jelenti: Néhány nappal ezelőtt Odessa kikötőjét ünnepélyesen megnyitották a nemzetközi kereskedelem számára. Számos külföldi kereskedő, aki éppen a román fővárosban tartózkodott, erre a hírről Odesszába utazott.

Félmillió család a kassai állomáson. Kassáról jelentik: A kassai vasútigazgatóság kárára a napokban óriási csalást követtek el. Egy Zsenovits nevű tisztviselő három társával több mint félmillió koronával károsította meg a Ksod pénztárát. A csalást hamis könyveléssel akarták leplezni, azonban a könyvek ellenőrzésénél azonnal rájöttek. A megindult nyomozás szálai Zsenovitshoz vezettek, aki eleinte mindent tagadott, később pedig úgy állította be a dolgot, hogy a csalást három megszökött fiatalember követte el, akiknek ő jóhiszemű áldozata. A rendőrség ennek dacára letartóztatta és már annyit sikerült megtudniuk, hogy a szélhámos társaság nemcsak Kassán, hanem Ruttkán is ugyanilyen csalásokat követett el. A nyomozás folyik.

Összeírják a hadiárvékat. A hadiárvékat gyámolító hivatal átiratot intézett Kolozsvár polgármesteri hivatalához a hadiárvék összeírására. A polgármesteri hivatal felhívja az összes hadiárvékat, hogy bélyegmentes kérvényben folyamodjanak a hivatalos „I. O. V.” (invalizi, orfani, vaduve) hivatalba való felvételükért. Ez a hivatal minden folyamodónak igazolványt állít ki, melynek tulajdonosa a különböző minisztériumok által életbeléptetett kedvezményben részesül. A román nyelvű kérvényt „Oficiul National I. O. V. Bucuresti” címmel a kolozsvári 83. gyalogezred laktanyájában elhelyezett árvaügyi hivatalhoz (Directiunea oficiului județean I. O. V.) kell benyújtani.

Újabb feljelentés az álszázados ellen. Megirtuk, hogy a kolozsvári rendőrség a múlt héten veszedelmes szélhámost fogott el, aki századosnak adta ki magát s rengeteg visszaélést követett el. Többek között egész ciszterna petróleumot lopott el a ploestii pályaudvarról. A nyomozás megállapította, hogy Missi százados igazi neve Juon Jonescu és valamikor zászlós volt. Tegnap az aradi rendőrségtől távirati értesítés jött Kolozsvárra, hogy egy aradi kereskedő feljelentést tett az álszázados ellen, akinek több ezer leit adott át árubeszerzésre s Jonescu a pénzzel s a Grand Hotelbeli fizetetlen számlájával együtt megszökött. A veszedelmes szélhámost, aki az ügyesség őrizetében van, átkísérték a rendőrségre, ahol kihallgatása alkalmával tagadta az új vádat, melynek tisztázására a detektívtestület egyik tagja Aradra utazott.

Lehet perelni a román vasutakat. A Consiliul Dirigent 14.474/19.119 számú rendelete szerint a bíróságok nem fogadhatják el a likvidáció befejezéséig a CFR. és a MÁV. ellen indított pereket. Mivel ez ügyben körülbelül negyven-ötven cég van érdekelve, dr. Horváth Jenő ügyfelei érdekében felkereste Tanasescu államtitkárt, akit távollétében dr. Ládai István miniszteri tanácsos helyettesített. Ládai közölte, hogy egy február 10-iki rendelet szerint a miniszter utasította az összes táblai elnököket, hogy a pereket csak akkor kell visszautasítani, illetőleg felfüggeszteni, ha azoknak tárgyalását a likvidáció következtében nem lehet lebonyolítani. Tehát ha a per okának időpontja a CFR. erdélyi megalakulásánál későbbi keletű, úgy a per a lehetőség szerint le kell tárgyalni. Ládai tanácsosnak ez a kijelentése új rendet teremt a CFR.-t perelő magyszámu táborában.

Zsidó katonák héberül esküsznek. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: A Marosvásárhelyre bevonuló zsidó katonák, mint Erdély többi vidékein, itt is magyar nyelven tették le a hűségüket. Katonai körökben és a gör. kel. egyház vezetői között a zsidó katonák magyar nyelven való eskütése élenk visszataszítást szült. Az az álláspont alakult ki, hogy a zsidó újoncok vagy az állam nyelvén, vagy pedig saját nyelvükön esküdjének. Ennek hatása alatt dr. Lövy Ferenc főrabbi a vasárnap bevonult zsidó katonákat már héber nyelven eskette meg a haza és király iránti hűségére. Megható volt halotti ezorvny tömeg szájából az eskümintá héber szövegét: „Háreni ... nishá sóvuát emunim lömelech Ferdinánd hárison ...” Ez volt az első eset, amikor Romániában az állami esküt héber nyelven tették le.

Vasárnap nagy Nemzeti Alap-gyűjtés. Mindenki járuljon hozzá az erdélyi kolónia felépítéséhez.

Az OMGE és a génuai konferencia. Budapestről jelentik: Az OMGE gróf Somssich elnökletével tegnap ülést tartott, amelyen a magyar gazdaságszerveletnek a génuai konferencián való képviseltetésével foglalkozott, mert erre a kormány nagy súlyt helyez. A kormány azt a kérdést fogja a meghívó olasz kormány elé terjeszteni, hogy a meghívott 2 delegátus helyett 3 képviselhesse Magyarországot. A pénzügyminisztériumban is értekezlet volt a génuai konferenciával kapcsolatban, amelyen Teleszky volt pénzügyminiszter felvetette az utódállamokkal való vámunió eszméjét. A magyar kiküldöttek ily értelmű javaslatot fognak Génuában előterjeszteni.

A Zsidó Nemzeti Alap purimi gyűjtése. Purim napján — a Keren Kajemet hágai központjának a rendelkezése — az egész világon nagyarányú gyűjtéseket folytattak le a Zsidó Nemzeti Alap javára. Erdélyben is nagy apparátussal gyűjtöttek s bár részletes eredmény még nem ismeretes, de az eddigi jelentésekből megállapítható, hogy a purimi gyűjtés jelentékeny összeggel fogja gyarapítani a földvásárlási alapot, mely az erdélyi kolónia felépítését szolgálja. Kolozsváron holnap tartják meg a gyűjtést, melyen a Bönöth Haalijah, Ezra és Barisszia ifjúsági egyesületek fognak részt venni.

A Skoda-gyár és a CFR. szerződése. Bukarestből jelentik: Tancred Constantinescu CFR. vezérigazgató ma bemutatta Mosoiu miniszternek a Skoda-művekkel kötött a vasutikocsikra vonatkozó szerződést és közölte, hogy a Skoda-gyártól levelet kapott, amelyben a szerződés megsemmisítését kérik. Mosoiu miniszter a kapott információt alapján megteszi jelentését a minisztertanácsnak.

Prágában is ébrednek. Prágából jelentik: Vasárnap délután a néppárt agitációs gyűlést hívott egybe, ahol tiltakozni akartak az állam és az egyház szétválasztása ellen. Roudvicki képviselő beszéde alatt óriási botrány támadt, az ébredők a himnusz tuncokká, a többiek fütyültek és már-már tettegességre került a sor, amikor a prágai gummibotosok széjjelverték az ébredőket, akik a kudarc után nyugodtan aludni tértek.

Házasság. Grünfeld József eljegyezte Goldstein Pipikét. (Minden külön értesítés helyett.)

Adlerstein Ignác bórkereskedő Marosvásárhelyről eljegyezte Zipszer Margitkát Kassán.

Dávidovits Károly nagybányáról f. év március 22-én tartja esküvőjét Klein Arankával Nagyszöllősen, melyre ez uton hívja meg rokonait és jóbarátait.

Blau Irénke és Hiller Miksa március 26-án Medgyesen tartják esküvőjüket.

Klein Rózsika Marosillye és Abraham Izidor Déva jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

A kommunisták pere. Bukarestből jelentik: A kommunisták maj tárgyalásán Secolovszkit hallgatták ki, aki tagadta, hogy lakásán propaganda-iratokat őrzött volt. A vallomási jegyzőkönyvet kénytelen volt aláírni, mert addig kintozták, amíg aláírta. — A vádlottak kihallgatása valószínűleg a hét folyamán véget ér és azután megkezdődnek a vád és védészedékek.

Jugoszláviában ötvenszázalékos tarifaemelés lesz. Bukaresti munkatársunk jelenti: A jugoszlávai követség értesítése szerint, a belgrádi közlekedésügyi minisztérium díjszabásosztálya, az állami vasutak ötvenszázalékos tarifaemelésén dolgozik. Az új díjak életbeléptetésének idejét még nem határozták meg. A kereskedővilág erőlyes ellentállásra készül.

Budapest és Pozsony — rivális kikötők. Bukaresti tudósítónk jelenti: A „Narodni Politik” legújabban ideérkezett száma azt az érdekes hírt közli, hogy a francia kormány, amely Csehszlovákia demokratikus köztársasága iránt nem a legnagyobb szimpá-

tiával viseltetik, Budapestet fogja kijátszani Pozsony ellen azzal, hogy a magyar fővárosban francia tőkével épülő nagy kereskedelmi kikötőt fogja favorizálni, a cseh pénzzel ugyancsak most épülő pozsonyi kikötővel szemben. A francia kormány állítólag már biztosította Horthynak az összes francia, belga és hollandi cégek Középeurópába és a Balkánra irányuló hajórakományainak forgalmát, amelyek a budapesti kikötőt fogják illetékükkel gazdagítani, míg Pozsony előtt, megállás nélkül, elhaladnak.

Hány lépést teszünk egy évben. Egy svájci orvos nemrégiben eredeti számítását végeztette: összeszámolta figyelmesen és türelmesen egy év alatt megtett lépéseit. Ez azt napról-napra, anélkül, hogy egyet is elmulasztott volna be kalkulálni. És év végén, szinte fantasztikus számhoz érkezett: 6,750,000 lépést tett meg egy év alatt. Ha minden lépést csak hetven centiméter hosszúságúnak számítunk, akkor is rengeteg kilométer távolságot járt be a svájci orvos 365 nap alatt. Egy másik hasonló statisztika azt mutatja ki, hogy egy táncos pár körülbelül egy kilométernyi utat tesz meg minden tízenhárom percben, sőt, aki fox-trottot jár, két kilométert. Ennek a számításnak az alapján megállapították, hogy egy bálban, amely este tíz órától halnai öt óráig tartott, a táncosok 56,000 lépést tettek. Ez negyvenhat kilométer.

„Napkelet.” A „Napkelet” legfrissebb száma érdekes és változatos. Paál Árpád, Olajos Domokos és Weisz Sándor politikai cikkekkel szerepelnek. Ligeti Ernő Erdélyi Fejek rovatában Sándor Józsefről és báró Jósika Sámuelről ad portrét. Kádár Imre verset írt. Kaczér Illés mesét, Székely Béla tanulmányt az új amerikai költészetéről. Egész sereg vers, tanulmány, novella gazdagítja a márciusi számot, azonkívül Balázs Béla jeles regényének, Isten tenyerének a folytatása.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának VII. számú kimutatása

5682 adar 1—15-ig (1922 március 1—15-ig) a következő adományok folytak be:

Lugosról	5.700—	Lei
Általános adomány	81—	-
Fa-adomány	2.030-25	-
Persely	427-25	-
Templomadomány	211—	-
Erdélyi kolónia	815—	-
Összesen:	9.264-50	Lei

Lugosról befolyt 5.700 lei (részletezve legközelebb). 5.700—

Általános adomány

Cluj: Dr. Glasner Izsák 50, Lebovits Ernő 10 lei. Sibiu: Morgenstern Károly kártyanyereség címén 21 lei. 81—

Fa-adomány

A Mizrach csoport kertje Sibiu
Dr. Schwartz József, dr. Hönig Rudolf, Teszler Simon, Löbel József, Gerson Mátyás 100—100, Grünblatt Benő, Grünberger József, I. Elek 50—50, Grünfeld, Jakobovits 40—40, Sonderling, Fein Emánuel, Felter A., Edge Eduard 30—30, Strul Sámuel, dr. Segal Zsigmond, N. N., Ban, Weinberger, Feld A., Friedmann Hermann, Izsák Benő, Kappel S., Nussbaum, Goldstein Ezekiel, Schobel Dávid, Schul Hermann, Glüekmann, Deutsch Mór, Márk A., Silbniger, Müller Meilech, Frankl Márkusz 20—20, Ehrenthal 15, N. N., dr. Löwy, Rosenstein, Grünfeld József, Fehér, Weisz Hermann, Ehrenthal, Rosenzweig Simon, Weisz Sámuel, Schleichler Jóska, Rosenwasser, Stein Aladár, Hirsch Mihály, Reichmann, N. N. 10—10, kisebb adományok 35 lei. (Eddig befolyt 56 fa—1.420 lei) 1.420—

(Folytatás a következő számban.)

Fregoli Raglán

gumiköppeny
1330 divatóltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii
(Fötér)

SPORT

Megalakul

a Haggibbor-pálya részvénytársaság. Lezárják a részvényjegyzéseket

Az a nagyarányu sporttelep-építő akció, amelyet az elmúlt év őszén a Haggibbor Sportegylet megindított, eredményes befejezéshez közeledik. A Haggibbor választmánya tegnap este ülést tartott, amelyen beható vita után elhatározta, hogy a részvényalíráások határidejét két hét múlva lezárják és függetlenül az eddig már lejegyzett és a hátralévő két hét alatt bejegyzendő összegektől, megalakítják a Haggibbor-pálya-építő részvénytársaságot.

Szükségtelen ezúttal is hangsúlyoznunk, hogy a zsidó ifjúság testnevelése szempontjából milyen óriási előnyt jelent, ha a Haggibbor Sportegylet saját pályához és ezzel a sportolás elemi feltételének legfontosabbikához jut. Az egyesület elnöksége nem esalódott feltevésében, amíg a tradicionális zsidó szolidaritásra és együttérzésre számítva, pályaépítő akcióját megindította. A zsidóság, főleg a középosztály, ezúttal is hű maradt önmagához és az eddig lejegyzett 185 ezer leiel ábrféléletét fedtette le a saját sportterhen megteremtése lehetőségeinek. Ez az összeg azonban még nem elegendő egy minden tekintetben kielégítő, modern testnevelés követelményeinek megfelelő sporttelep felépítéséhez és épen ezért a Haggibbor választmánya a részvényalírási terminus két héttel való meghosszabbításával alkalmat kíván nyújtani a zsidó társadalom azon rétegeinek bekapcsolódására is, amely eddig az akció fontosságát nem méltányolta, csak szorványosan vett részt a pályarészvények lejegyzésében. A Haggibbor elnöksége feltétlenül reméli, hogy a legközelebbi 14 napon belüli újabb jegyzéseket sikerül a még szükséges anyagi 16-

két összehozni, amely esetben semmi akadály nem lesz, hogy Kolozsvár zsidó ifjúsága — élén a Haggibbor Sportegyesülettel — az őszi szezonban már saját otthonában folytathassa kulturális működését. Nem szükséges kiemelnünk, hogy a Haggibbor pályarészvények jegyzése alkalmával nemcsak zsidó kötelességet teljesítenek az aláírók, nem egyszerű áldozatot hoznak a testvédek eszméjének, hanem reális és megfélelő módon gyümölcsöző üzleti befektetést eszközölnek.

Labdarugás

A vasárnapi mérkőzések. A március 19-iki első barátságos mérkőzésen úgy a Haggibbor, mint az Universitatea csapatai nélkülözni fog néhány jó játékost. Az egyetemi csapatban nem fog játszani Guga Aurél, a kitűnő csatár, aki családi okok miatt elutazott Kolozsvárról, a Haggibbor pedig a külföldi utjáról még vissza nem tért Pollák Dani nélkül áll fel. A mérkőzést egyébként Gergely Aladár szlov. bíró vezeti.

A megsemmisített MTK mérkőzések. A labdarugó-szakosztály határozata, amellyel a marosvásárhelyi MTK bajnoki mérkőzéseit Szilágyi Alajos szerepeltetése miatt megsemmisítette, óriási szenzációt váltott ki sportkörökben. Az MTK megfélebbzi a szerinte sérelmes döntést. Lukács Imre, az MTK egyik vezetője pedig a Comitetul Regional hétfőn tartandó ülésén személyesen fogja a felelőzést indokálni ismertetői. A magunk részéről szigorú vizsgálat lefolytatását és a mulasztást elkövetők példás megbüntetését reméljük a Comitetul Regionaltól.

Az Universitatea római útja. A kolozsvári Universitatea csapata meghívást kapott a Brüsszelben székülő diák világszövetségtől az április 20. és 30-ika között Rómában eldöntésre kerülő főiskolai olimpiádra. A diákolimpiádon futballmérkőzésen, 100, 800 és 1500 méteres síkfutás és olimpiai stafétában mérkőzhetnek össze erejükkel a diák világszövetséghez tartozó egyetemek sportolói. Az Universitatea örömmel vette a meghívást, amelynek eleget is tesz és a Szilágyi Akos, Deutsch Pál, Tirlea Béla, Rațiu Brutus, Nichin Joan,

Popovici Duțu, Giurgiu, Popovici Enea, Guga Aurél, Bonciocot Nicolae, Grandt Serban és Huza Vazulból összeállítandó futballcsapatával, valamint Belu Jenő, Corcan János, Nemes Aurél és Coba Aurél atlétáival résztvesz a római versenyeken, amelynek győzteseit a Victor Emanuel olasz király által felajánlott értékes érmekkel jutalmazták. Az Universitatea római útja a csapatnak a bajnokságban való részvételét nem akadályozza, miután a szerencsés sorsolás csak egy bajnoki meccs kitolását teszi szükségessé. Itt említjük meg, hogy az Universitatea konstantinápolyi, belgrádi és athéni mérkőzéseiről megjelent hírlapi közlemények a tájékoztatáság következményei.

Atlétika

A Haggibbor mezei futótréningje. A Haggibbor Sport-Egylet atlétikai szakosztálya március 19-én, vasárnap délelőtt fél 10 órakor mezei futótréninget tart. Az atlétikai szakosztály vezetője ezúton is felkéri a Haggibbor tagjait, hogy a tréningben való részvétel céljából lehetőleg nagy számban jelenjenek meg a városi sporttelepen.

Birkózás

Magyar birkózók kudarcra Stockholmban. Súlyos kudarcot végződött a magyar birkózók stockholmi túrája. Egyedül Radvány Ödönnek sikerült a döntőbe kiúsznia magát, de ott őt is legyőzte a finn Westlund, aki a helsingforsai világbajnoki versenyen még a kisközépsúlyban indult s Tomminen és Wikström mögött harmadik lett. A stockholmi versenyen csak a finnek és a svédok részére termett babér. Az új világbajnokok a következő birkózók lettek: Tolkönnnyú súlyban: Svensson (svéd). Pehelysúlyban: Antilla (finn). Könnnyűsúlyban: 1. Westerland (finn). 2. Radványi (magyar). Kisközépsúlyban: Westergren (svéd). Nagyközsúlyban: Rosenquist (finn). Nehézsúlyban: Nilsson (svéd).

Külföldi sportszemle

Orosz futballcsapat Berlinben. A moszkvai futballgyesületek válogató bizottsága a napokban állította össze azt a csapatot, amelynek tagjai husvét első napján Berlinben német válogatókkal mérkőztek. 1913 óra óta ez lesz újra az első orosz csapat — Berlinben.

Egyesületi hírek

Az Universitatea közgyűlése. A kolozsvári Universitatea nagy érdeklődés mellett március 16-án tartotta meg rendes köz-

gyűlést, amelyen a szokásos beszámoló-jelentések tudomásulvétele után megválasztották az új tisztsíkart. Elnökké dr. Boila Romulus egyetemi tanárt, alelnökké dr. Tatar Coriolan egyetemi m. tanárt és Lucian Alexandrut választották meg. Főtitkár Popescu János, háznagy pedig Muresan Antal lett. A futballszakosztály vezetését dr. Mitter Valér vállalta, míg az atlétikai szakosztály ügyeit dr. Leukuta János fogja intézni.

A Haggibbor vigalmi bizottsága folyó hó 18-án, szombaton este fél kilenc órakor fontos ügyben ülést tart. Kéri az összes tagok pontos megjelenését.

színház - művészet

Kis grizett. Operett-bemutató a kolozsvári magyar színházban. Stolz operettje, hosszú és állítólag dadalmas körutat tett, amíg Kolozsvárig érkezett. Megjárta Bécs, Budapest, sőt néhány erdélyi magyar színpad is megelőzte Kolozsvárt a bemutatással. Hogy milyen sikerrel, nem tudjuk. De a kolozsvári bemutatásból megállapíthatjuk, hogy a Kis grizett sem jobb, sem rosszabb az átlag operett termékénél. Kellő ötletességgel és rendezéssel határozottan kellemes, szórakoztató színházi estét lehet vele csinálni. Ezt az eredményt a kolozsvári bemutató el is érte. A megjelölésen banális bécsi zenét és librettót a szereplők ambíciója meleg sikerhez juttatta. A librettó meséje röviden az, hogy az unalkozó grófkisasszony, aki mellesleg egy marquis menyasszonya is, egyik estén egy öreg barátja kíséretében elmegy egy harmadrendű barba, a kis varrónők és grizettek mulatságába. Megismerkedik egy fiatal tengerészkapitánnyal, egymásba szeretnek, annélkül, hogy tudnák egymásról, hogy kicsodák. A grófkisasszony esküvéje előtt megszökik völégényétől, elbuvik a kapitány hajóján — a többi aztán, magától adódik. Ebbe a szerelmi kettősbé beleszövedik a cigányprimásnak és kedvesének mulatságos szerelmi története. A főszerepekben Kolbay Ildikó (a grófkisasszony), Sereg Marcsa (a primás kedvese), Tompa Béla (a hajókapitány), Berki Józsa (a primás), Bálint Béla (a völégény), Izsó Miklós (az öreg házi barát) és Nagy Gyula (egy öreg lump) szerepében mind, kifogástalanul jók voltak. Tompa Béla jó színész és kellemes, csengő hangjával zajos tapsok ragadta a közönséget. Kolbay Ildikó komoly és művészi feladatokra predesztinált egyéniségének a szerep nem nyújtott nagyobb érvényesülési teret. De amikor hangja fölcsendülhetett, melegséggel töltötte el a színházat. Sereg Marcsa, mint mindig, most is jó volt. Temperamentumával, szép táncával és ragyogó tolettjeivel, a bemutató egyik főt attrakciója volt. Berki Józsa szemmel láthatóan rosszkedvű volt, de még így is elsőrangú alakítást nyújtott a cigányprimá-

Alap

rodájának

mutatása

(1922 március

adományok foly-

5.700 — Lei

81 —

2.030 25 —

427 25 —

211 —

815 —

9.264 50 Lei

7.700 lei (részele-

5.700 —

omány

zsák 5), Lebo-

st: Morgenstern

címén 21 lei.

81 —

ny

kertje Sibiu

ef. dr. Hönig

Löbe: József,

100, Grünblatt

f. I. E.ek 50—

40—40. Sonder-

Felter A., Ede

Amuel, Br. Segal

Wenberger,

erman, Izsák

baum, Goldstein

Seiml Fermann,

ör, Márk A.,

leeh, Frankl

thal 15. N. N.,

trinfelc József,

n, Ehrenthal,

Voisz Sámuel,

awasse, Stein

Reihmann,

adományok 35

fa—1. 20 lei)

420—

5 számban.)

AZ ÁLOMTELEPES

Irja Kaczér Illés

9. Átok ?

Tel-Chálóm, vizindítás, delután.

Valami lusta szélesend ül rajtunk: nem halad a munka. Estére készen kell lennünk, de ha ilyen immelámmal megy, aligha készülünk el. Nagyon türelmetlen vagyok az otthonom miatt, gyorsabban dolgoznom, de a karomat megköltözi... nem tudom mi. Délelőtt is sok időt fecséreltünk el vitatkozással, aminek nem volt célja. Most is? Azon kapom magamat, hogy még mindig Chanan-jával vitatkozom. Pedig már rég elment. Miért is kellett jönnie ép ezen a napon! Ha később érkezik s külön-külön beszélünk vele, talán értjük egymást. Igaztalanok voltunk hozzá? Nem. De ő volt igaztalan hozzánk s ez ugyanugy fáj nekem, mintha mi.

„Haraggal vált el és átokkal,“ beszél róla valaki lenn a zsilipnél. És hallom, amint felel a társa. „Nem kellett volna így bánni vele. Szent ember. Az átka megfogott.“ Nem kellett volna? Délelőtt miud helyeselt. „Földet adunk, alamizsnát nem!“ Nachmen volt az egyedüli, aki hallgatott, de ő mindig hallgat. (Olyan ez a Nachmen mint Jób, a hallgatása felkiált az égre.) Nem kellett volna? Jaj ha ez a völgy a Hinnem-völgye marad! A gyeheenna természetlen sötétje, amelyben sohasem terem kalász!

Eh, ezek az oktan babonák! Nem azért jöttem ide, hogy itt is! Hogy itt se élhessek soha felszabadult életet! A tengerbe dobtam őket a mult büneivel együtt... nem élnek többé. Hogy a mult néha visszajár? Nem, nem hiszek az átokban, nem hiszek a multban se... Ilyeska testvér, te hiszed, hogy átok megfogott!

„Hiszem“, biccent Ilyeska s a szava meglep és megdöbönt. Azért kérdeztem tőle, hogy rázza a fejét és azt mondja az ő finom ajkbiggyesztésével: „Átok?“ De azt mondja: „hiszem“ és hallgat. Sokáig szólni se merek, remegni fog a hangom és elárulom, hogy szorongok. Ilyeska hangja nem remegett; nyugos volt: az egyetlen, ami megnyugtat. „Hogyan gondolt?“ kérdem nagykára, „hogy az átok...“ „Mi olyan fajta vagyunk?“ feleli, „rajtunk megfogott. Hajlamosak vagyunk rá, mint más a betegségre. A hajlamoságot magunkkal hoztuk.“ Ráncolja a szemeközét és folytatja. „Nagyon rég elkerültünk a földtől, nem vagyunk eléggé kérgesek. Tétova töprengők vagyunk, az ilyeneken fog minden.“ S mert nézek rá, azt hiszi nem értettem, mit mondt. „Te is visszacsesel néha. A testvéreid még többször. „Nézd,“ mutatja, „hogy dolgoztak tegnap és hogy most. Már is foggott rajtuk az átok.“

Én meg Ilyeska most külön dolgozunk. A zsilip és a moesár között vágjuk az árkot: tpire a zsilip készen lesz, ereszkedik át a víz. Nem szólok egy szót se, csak szaporábban lenditem a szerszámomat. Így akarom tagadni, amit ő állít. Ő is szaporábban dolgozik. Mintha ő is tagadni akarná. Nem igaz, hogy rajtunk olyan hamar urrá lesz a csüggedés. Diktálni szeretnék a munkát. De nem megy. Mélyen fekvő vitorlái vagyunk ennek az ellustult szélmalomnak, nem rajtunk mulik. Odaát alig mozdul valami. Ujra ellankadunk.

„Pedig muszaj“, mondja Ilyeska hirtelen s a szava konok. „Muszaj. Meg kell hogy mentjük magunkat, különben elmerülünk. És elmerülnek ők is.“ A messi földre tájra a karját és megismétli. „El ők is. Amig birtuk odakünn, ott voltunk közöttük. Mi voltunk a tagadás és a rontás. Mi juttattuk előbbre

őket. Egy testvérünk a szereretet hirdette, mi megtagadtuk őt. Amazok is kezdték tagadni s a tagadáson keresztül eljutnak hozzá. Egy testvérünk megtalálta az istent fában, kőben, fűben és a levegőben. Megtagadtuk őt s a föld eljut hozzá. Egy új hitet talált: a kételkedést, egy rávillant a világegyetem titkára. Mi bennük is kételkedtünk s az ember eljut hozzájuk. És egy testvérünk felköltötte a pincék s a gyarak alvóit és a háztetőkön a holdkörös ácsokat. Mi fétettük az aranyainkat, megtagadtuk őt. És a világ eljut hozzá. A vérünkön, a kinjainkon, az apostolainkon és hojtjainkon át. Nem, most már semmire használ. A mártirjaink se. Akik künn maradnak, menthetetlenek. Elhullnak vagy eibujnak: elmúlnak nyomtalan. Ide kell jönnök, ide, mégha látják is a látno-kaik, hogy a sorsuk ismétlődni fog. Ide kell jönnök, hogy nyújtózzanak egy nagyot, tágítsák a mellüket, pihentessék a szívüket és az agyukat, barnuljanak a napon. Száz évig tart? ötszázig? Ki tudja. A vége csak az lesz. Szétszóródnak most is. De most új erőkket, új szívvel. És új gondolatokkal.“

Nem vette észre, hogy Iza áll a háta mögött és néz rá. Folytatta.

„Föld föld, talán mindegy volna, hogy itt vagy akarmelyik sarkában a világnak. Talaj kell nekik, szilárdság. De ha televényt kapnak a prikeren: ez hizlalja a tétovájukat. Ez a meddő fehérség, ez kell. Ez a kapzsiságölő homokszívogat, ez a moesár. Küzdelem, hogy teremthessenek. És ez a forráság. Ez a langy tavasz. Ez a mély ég. A hideg csillagkövek éjszakája. A harmat. A szárazság. Itt más virágok nyílnak és más gondolatok virágoznak. Itt az apák is nógatják őket. S a föld, a mult, a levegő. Innen újra elindulhatnak, ha az idejük elérkezett.“

Oldaltnézett, meglátta Izát. Iza

mintha csak most jött volna, lehunyja a szemé paraszát, elközyönösíti az arcát és megfordul. Megy vissza a zsiliphez. Ilyeska hévvel dolgozik, magam is új erővel. Odaát is indul a munka. Nem látok oda, Iza kezdte? Az amazonok serényen jönnek-mennek. Zebulon, Aron, a litván kedve t kap, és a többi is eldobja a tétovát. Friss szél ragadt a vitorlákbá: pörög a munka. Az ifjabb Song feljön hozzánk. „Szeretném, ha már megindulna a víz.“ Gyors vágásokkal mélyítjük az árkot. A nedvesség felbuggyan; Már jön a medence felől is. Bokáig benne vagyunk.

A zsilipnél Ezékiel vezényel. „Fel a vizzárával! Fel! Hahó, már jön!“ S mintha a tulajdon testemben pezsdült volna új-élet, érzem: megindult. Itt alattam indult meg. Már megy át a zsilipen, már szivároog a völgy felé, a földemnek, az árpa és a rizs szé- lére. Szeretnék felugrani, felrohanni a buckára és nézni, nézni, merre te- kergőzik ez a mi elszabadult új-életünk. De nem mehetek. Ilyeska se megy. Song is megtartóztatja magát. Fékezniem kell a türelmetlenségemet.

Lejön a litván és Aron, segítenek mélyíteni. Térdig állunk a vízben. De ez már nem a lusta moesár, ennek már sodra van. Pizkosk és zavaro. Zöld a békányáltól és a fülenesétől. Szagos. Nem rossz-szagu. Kellemesen poshadt. Jó ez. Trágyalé. Megpaskolom a lapátommal, hogy fűgőbb legyen. „Menj jóbarát, termékenyítsd meg a vetésünket!“

Furesa láрма. Furesa, noha, ismerős. A gyerekek zajonganak a messziben s a kecskéek mekegnek. Mintha Sátor bögését is hallanám és a bika kolompját. Benne vagyok az árokban, nem látok. Biztosan csak képzelődöm. A gyerekek csak az imént mentek el, estig nem jönnek vissza. Akkor együtt megyünk haza. Ma már már többen leszünk, a víz is van. Nem ez képzelődés, a víznek is van

KÖZGAZDASÁG

Német mozdonyok, magyar tranzit- és munkás-prémiumok

A kolozsvári CFR. üzletvezető nyilatkozata

Az Uj Kelet tudósítójától

Dr. Hossu Juon kolozsvári vasuti üzletvezető tegnap érkezett meg Bukarestből, ahol az üzletvezetők országos értekezletén vett részt. Újával kapcsolatban a találgatások hosszú sora indult meg az erdélyi vasutak ügyeit illetőleg. Munkatársunk beszélgetést folytatott Hossu üzletvezetővel, aki érdekes szintézist nyújtotta az erdélyi vasutak jelenlegi helyzetének.

— Milyen arányban fogja a vezérigazgatóság elosztani a szállítás alatt álló német mozdonyokat?

— Az értekezleten minden üzletvezető pontos adatokkal mutatta ki az üzletvezetőségi területén elszállításra váró áruk mennyiségét és a napokban megérkező mozdonyokat a szükségletekhez képest fogják elosztani. A kolozsvári üzletvezetőség a megrendelt százhusz mozdonyból huszat kap, ami lényegesen megjavítja a forgalmat, mivel öt új tehervonatot fognak beállítani. Ez mindenesetre megkönnyíti munkánkat, bár hogy a forgalom tökéletes legyen, a mostani százhatvan mozdony helyett háromszázötvenre lenne szükség. Új személyvonatot egyelőre nem szándékoznak indítani, de júniusban meghosszabbítjuk Halmiig a gyorsvonatjáratot.

— A Magyarország felé irányuló teherforgalomnál állott-e jelesenesebb változás?

— Súlyos anomáliák uralkodnak még most is a teherforgalomban. Azonban merem állítani, hogy ennek nem mi vagyunk az oka. A román felkészülést ellátott kocsiállomány már elegendő volna a teherforgalom nemzetközi le-

bonyolítására, de a Máv. határállomások kicsinyisége és hiányos személyzete miatt képtelenek vagyunk a tranzitú és exportforgalmat kielégítően lebonyolítani. A magyarok részéről komoly akarat mutatkozik a hiányok pótlására. A napokban járt itt egy magyar bizottság, melynek vezetője a megbeszélések után intézkedett a két ország közti forgalom intenzívebbé tételéről és így rövidesen nemzetközi fuvarvelekekkel (ami feleslegessé teszi a határon az áru átrakását), a napi egy vonat helyett legkevesebb három) négy tehervonatot tudunk tranzitálni.

— A CFR. alkalmazottak kifizetésére vonatkozólag történt újabb intézkedés?

— A vezérigazgató ur nem volt hajlandó a mostani fizetési rendszeren változtatni, ami egész Románia területén egységes. Két üzletvezetőség kérte a hivatalkó döntést, amit a vezérigazgató ur arra való hivatkozással elutasított, hogy a kérés ellentétes a vasuti törvényekkel.

— Történt változás az alkalmazottak prémiuma ügyében?

— Igen és kijelenthetem, hogy az alantasabb alkalmazottakra igen kedvezően. A revízió elkészítésénél szociális szempontok kerültek előtérbe és az új prémiumrendszer jelentősen fizetésemelést jelent különösen a csekélyebb fizetésű alkalmazottak részére, annyival is inkább, mert az új prémiumot február 1-ig visszamenőleg megkapják. Ennek jellemzésül például egy munkavezető ezután több prémiumot kap, mint egy mérnök. Ennélkül az üzletvezetőség részéről memorandumot is nyújtottam át a vezérigazgató urnak, amelyben pontos adatokkal eseteltem a kolozsvári üzletvezetőségnél tapasztalható hiányokat általánosan és szolgálati áganként. Azt hiszem, a memorandumban foglalt kérések nagy részét hamarosan teljesíteni fogják.

Belföld

(x) Bukaresti fősze márc. 17-én. Márka 53—54, leva 87—88, font sterling 570—575, francia frank 12—12.25, svájci frank 25.50—26.50, lira 675—685, dinár 175—185, dollár 136—137, arany 475—480, osztrák korona 200—215, magyar korona 19—20, sokol 230—240, lengyel márka 360—370, drahma 560—570.

(x) A németek kivoulásakor Romániában hagyott értékek hazaszállítása. Bukaresti munkatársunk jelenti: Mackensen csapatainak 1918-ban Romániából történt kivoulásakor, a német katonatisztek és közlegények reugeteg csomagot, főleg felsőruhákat, fohérműt hagytak vissza az országban. Mackensen intézkedésére a bukaresti német követség most érintkezésbe lépett a Schenker & Comp. itteni fiókjával, hogy ezeket a csomagokat, amelyeknek nagy részét sikerült annak idején biztos helyre összegyűjteni, hazaszállítsák jogos tulajdonosainak Németországba. Ugyancsak megtörténik a Romániából Mackensenék kivoulásakor elmenekült német állampolgárok lefogott és most a román kormány által felszabadított vagyonának (butorok, ingóságok) eltranszportálása is.

(x) Angol petróleumkartalanító bizottság érkezett Bukarestbe. Bukaresti munkatársunk jelenti: Sir John Nordhonn-Griffith, az angol kormány megbízottja, belga és francia szakemberek társaságában, ma reggel a fővárosba érkezett, hogy itt az 1916 évben, a német megszálló csapatok által a különböző petróleumtelepeken okozott károk megtérítéséről tárgyaljon a kormányval. Természetesen, jelen esetben is, az angolok tárgyalnak és a németek fognak fizetni.

(x) A román-magyar faipari részvénytársaság — erdőipari társasággá alakult. Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Soc. Anonima Romano Maghiara pentru industria lemnelui”, amelynek Erdélyben és Bukovinában hatalmas vállalatai vannak, legközelebb nacionalizálva, „Soc. Anonima Romano-Ungara pentru industria forestiera” erdőipari társaságnak nevezett vállalattá alakult át. — A tranzakciót Tischler Mór bonyolítja le.

bahókás szerepében. A közönség sokat tapolt és jól érezte magát.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u.: Zenei történelmi hangverseny. (Baranyay Jolán föllépésével. Tizedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó: Szpródi János tanár.)

Szombat este: Kis grizett. (Operettjudozság, 3-adszor. Rendes helyárakkal. Tompa Béla vendégjátékával. Napibérlet 113. szám. A.)

Vasárnap d. u.: Piros bugyellár. (Szentgyörgyi István és V. Hegyi Lili föllépésével. Olcsó helyárakkal.)

Vasárnap este: Kis grizett. (Operettjudozság, 4-edszor. Tompa Béla vendégjátékával. Általános bérletszűnetben. Premier-helyárakkal.)

A műsorra tüztől előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Kis király. Teljes apparátussal folynak a próbák a legközelebbi operettereziből az ez évek óta nem adott Kis királyból, a melynek felújítása a jövő héten lesz. A kis király hosszú ideig vonzó műsordarabja volt a színháznak és most is gondos és nagy előkészületek előzik meg a felújítást. Az előadás érdekességét fokozni fogja még az is, hogy a címszerepet Tompa Béla fogja játszani, akinek ez egyik legjobb szerepe. A női főszerepet ugyancsak mint vendég V. Hegyi Lili fogja játszani. A többi szerep Leóvei, Sorog Marcsa, Virág és Bálint Bélának fog nagy és megérdemelt sikert hozni.

Anyegin. Hónapok óta tartó szorgalmas és lelkes előkészületek után megkezdődtek a színpadi próbák Csajkovszkynak Puskin világhírű regénye nyomán készült hatalmas hat képből álló operájából, az Anyeginből. Soha nagyobb feladatra nem vállalkozott a magyar színház operaegyüttese, mint e hatalmas mű előadásával, amely az utóbbi évek nagy szenzációjai közül is a leghatalmasabb lesz. Bródy karnagy és Sugár Frigyes rendezők vállvetve dolgoznak a a siker előkészítésében. A címszerepet Breján Miklós és Sugár Frigyes felváltva fogják játszani. A női főszerepet Lévy Ilonka énekli.

Hölgyek figyelmébe!

TAVASZI KALAPOK

készítése, szalmakalapok átvárása és átalakítások feltűnő olcsó ártan és pontos időre készülnek.

NŐIKALAPSZALON, RISS-U. ZZ.

Kész kalapok raktáron.

kitűdül a zsilipen, olyan a hangja, mintha a gyerekek meg az állatok egymásba csapó lármája volna. Muzsika?

És mégis, ez a gyerekek zajongása. Nagy dolog lehet, hogy most idejönnek. Tudják, hogy megindul a víz? és most idejönnek nézni? Vagy csinyt, hibetelen csinyt követett el valamelyikük s ezt hamar el kell mondani. Talán ép az én gyerekek. Ézer nem, de Kalbu. Rakoncátlan természet, az isten tarlisa meg. Már gyanitom, ráült az angorára s az elragadt vele. És most rohan utána az egész Mákossal. „Kalbu, Kalbu!” feddem őt magamban, „ragyon haszontalan vagy!” Nevetek. Nem tudok haragudni rá, még ha földhöz vágja is a laposzarvu. Múskor ragadjon a szőrébe és ne hagyja magát. Az anyja ijedezne. De én? Baj is az, ha megüti magát! Kiheveri.

A láрма erősbödik. Mintha más volna mint máskor, nem érzem az öröm sikoltozását, csak az ijedelem összevisszaja van benne. A lányok szétrebbennek a munkájuk mellől, szaladnak fel a dombra. Alfrieri is velük szalad. Menni kellene nekem is. De nem, ezek se mennek. Igaz, hogy ezeknek nincs gyerekük, de Zriel se megy, Theodor Song se, Nachmen se, ők a zsilipen dolgoznak. Ha így megy a munka, hamarabb készen leszünk, mint estére. Rajta! És elnyomom a lármát és az én belső nyugtalanságomat a szerszámom lármájával.

Jön Dinjuska, nagyon sápadt. Liheg. „Ilyeska... a gyerekek!” Ilyeska felugrik. „Mi az?” „Megh... megh...” és Dinjuska nem tudja tovább. Beesapom az ásót a vízbe. „Dinjuska! meghalt? A gyerekek!” Sémkimás nem lehet, csak Kalbu. Dinjuska nem felel, szalad Ilyeskával. A torkom kiszárad, a szájam merő epe... hogy meggyűlölttem a munkát! Megkötözött, erőszakot vett

rajtam, holott a veszély itt rohant el a gyermekem felett. Ki ebből az árok-ból! Szaladok a szaladókkal.

Kalbu? Nagyot lélegzem. Kalbu jön a többivel. Ézer is él. Cippora is. Ruben és még egy kisfiu hozza a kicsi Naómit, aki félig alélt. Nem halt meg, él, fel-felsír néha. Valami szerecsenlenség történthetett vele. Megdöfte a kos? Elestett? „Megharapta a kigyó!” kiáltják a gyerekek. „Égy vad kigyó,” sirja Kalbu. „A tarka kecskénket is megmarta. Ruben ütötte agyon egy kövel.”

No hálistennek! kiáltok fel magamban, a tarka kecskét és nem Kalbut. Szinte hangosan mondom: „Aldozat Kalbuért!” De elnyelem. Aldozat? Eletet életért? Van ilyen? Hogy sajnálom az én iromba kecském, egy-két hét és megellett volna. S talán csakugyan laposzarvu gidácskái lettek volna, mert apjuk a selymes angora. Tán már vége van. Vagy ha nem, agyon kell ütni. Szegény jó tejelő állatkám, szegényebb lettem nélküled!

Brr! Megborzongok magamtól. Utálom a gondolataimat. Itt van ez a kicsi Naómi, két száján ájuldozó sírás, halálos méreg a vérben és én az én apró-cseprő dolgaimon rágódom. Három gyerekek van, asszonyom, tehenem, kecském és Nachmennek ez az egyetlen gyereke. Szégyeld magad Jisáj! Meggörnyedek az alkattól, odamegyek Nachmenhez, aki ül a betege előtt, arcára borított tenyérrel, mintha már gyászolná. „Naómi, kis Naómi!” bukik ki belőle a sírás, „hát te is!” Nachmen sírása még rémületesebb, mint az iménti rettenet. Vállalám érte még egyszer a rettenet. Vállalám a magam vérében a kigyómérget. „Nachmen!” csitítom, „Nachmen!” és egyebet nem tudok mondani. És Nachmen, aki reggel óta hallgat s még Chananjának se mondott semmit, csak

ezt hajtogatja. „Te is Naómi, te is!” S a néhány szóban felszakadozik a mult... az asszony, a két gyermek... a tűz halála és a kés halála...

Ilyeska hozza a kabátját, leteríti, elviszi Nachmentől a gyereket s ráfektet. A bokája alatt a marás. A bokája felett Cippora tarka keszkenője. „En kötöttem meg,” mondja Madárka szepegőn, „hogy ne vérezzen.” Nézőm, vajjon jól tette és meséli Ilyeskanak mintegy magyarázatul: „Amikor odakünn egy szörnyű üveg esett a lábamra, itt felül bekötötték és elállt a vérzés.” Ilyeska megcsokolja Madárkát és jóízűen nevet. „Nagyon okosan tetted.” Felénk fordul és szól. „Magam se csináltam volna másként.” Megnézi a kötést, még szorosabbra fogja. A gyerek felsikolt. Szalasztja Aront a taskájáért. „Ott lóg az első cölöppő.” Valóságos kis patika ez a táska. A minap a litván sebet ejtett a karján: kéznél volt a sebmosó és a kötést. Biztos, hogy a kigyómérget ellen is van oltás. Ha nem volna, nem mosolyogna szüntelenül ez az Ilyeska. Milyen jó, hogy mosolyog! még fütyörész is, olyan jókedvű. Igaz, hogy a fütyöszeva mintha nyugtalansítana minket.

Nachmen sir tovább. Ül a földön, nem meri nézni, mit csinál Ilyeska a sikoltozó gyerekekkel. „Itt is!” nyöszörgi, hogy belémnyilal. Melléülök én meg Alfieri. „Ne félj Nachmen, Ilyeska ért hozzá.” És Alfieri ezt mondja. „Ide nem jön az átok, Nachmen.” Nachmen rákémeli fehér, elkínzott arcát, (a sötét szakál olyan gyászosan keretezi) és lejt ugra. Elhallgat.

Ilyeska az amazonokhoz fordul. „Melyik akarja hazavinni a beteg gyereket? Néhány napig mellette kell maradni.” „En”, mondja Iza nagyon halványan. „En”, mondja

Dinjuska sírósan. Baszje nem mond semmit, anyás mozdulattal nyul a gyerekért. Erős ölébe kapja és viszi. Nachmen kullog utánuk, mint egy megvert eb.

A zsilip alól zuhog a víz. Keskeny patak, még erőtlen, a szikladt föld megállítja és beissza. De van benne bőség: már folyik tovább és elterpeszkedik. Magint szükség, megint bőví, mint a gyereksírás. Lesz vele dolgunk, amíg mederbe kényszerítjük.

Hogy vártam ezt a percet! És most, hogy itt van, nincs benne se ujjongás, se öröm, se kielégülés. Csak nyugtalanság és aggodalom. Amikor jöttünk, hogy hittük: itt a munka nyugalma borítja ránk az eget. És ime velünkjött örök árnyékul a rettenés. Abu Abdulla, aki fegyverrel fenyeget, a kozák: és a kigyó az elkeresült föld ostroma. Nem tudunk felvidulni, pedig Ilyeska vidáman nevet, hogy semmi baj. Ki hiszi? És ha most nem is lesz baj, holnap! Ellenségünk a bozót, ellenségünk a szunyog, ellenségünk a messzeség. A veszedelem átöltözött és utánunk jött. És utánunk az átok meg a babona. Megfogam, mondta Ilyeska. Ó gunnyal, de ezek a félős embergyerekek! Nem mind mondta, még csak ketten-hárman, de a többi hallgatott. És most is. Zriel utánanéző Nachmennek és Chananjával vívódik. „Kenyeret kért és ruhát. Nem kellett volna elkergetnünk.” Zebulon bólint: „Szent zsidó. Sir, tanul és imádkozik.” S a litván felszeme olyan eddignemiatott! Osfekete félelem lobog ki belőle: „Nem kellett volna.”

Milyen gyenge most az erős Ezékiel és a két Song! Milyen erőtlen az Ilyeska mosolya!... Nem kellett volna?

Sz
vizgy
lenti;
gyára
oég
lebb
román
képvís
jelenté
(x)
csütör
jelenti
napjain
dia el
2230-r
2150-r
—490.
1650-r
sternt
Pácson
Párisba
Márka
trak ko
(x)
Nyitás
dnllár
márka
szokol
(x)
Nyitás
2590,
Zágráb
korona
(x)
karesti
osztrák
érdekes
Messe-
dult a
meg egy
utnak a
országok
Magyarok
Románia
azután le
az orosz
gőcpono
tengerről
Földközi-
kisázsiai
gig. A k
Océánon
behajózva
Leitmeritz
val keres
utazhatna
(x) M
amerikai
shingtonb
szénátus
az Ausztr
lár vissz
Ausztria
tettel —
Felelős sz
Kiadó: K
Hirdetéseket
Aulfr
a Fránkel E
tagja közhír
belleg a cé
tán kívált.
Fekér
a fenti céggy
Sámuel és F
34. 15 nap a
tul a bejelen
Együtt
zónségeit, ho
Fivér-cég a
helyzetben v
olcsóbban és
Claj, 1
Megérkez
a női tavas
férfi öltöny
Diam
céhez,
(Postáv
Érkezet
zománco
Az árusítás
megkezdte
utca felől

márc. 17-én. 87-88, font francia frank 25-50-26-50, 75-185, dol- 75-480, osz- magyar ko- 30-24), len- 70, crahma

oulásakor Ro- nek hazaszáll- ársunk jelenti: 1918-lan Ro- lásokor. a né- zlegények reu- lsóruhákat, fa- az országban. e a bukaresti érintkezésbe lá- p. itteri fiókja- omagokot, ame- sikerült annak- egyjűtte ú. haza- osainak Német- megtörténik a k kivon lásokor polgárok lefog- kormány által k (butorok, m- álása it.

umká-talanító árestbe. Buka- enti: Sir John angol kormány francia szakem- regge a fővá- tt az 916 év- csaparak által. lepeket okozott rgyaljon a kor- , jelen esetben ak és a néma-

r faipari rész- pari társasággá atársunk jelenti: mano Maghiara ului", amelynek ában hatalmas zebb naciona- Romano-Ungara diera" erdőipari állalattá alakul sehler Mór bo-

szje nem mond alattal nyul a kapja és viszi. ak, mint egy a v.z. Kes- tlen, a szik- s beissza. De ár feyik to- t. Merint szü- int a gyerek- nk, anig me-

a persét! És mines benne se se keléglős. és aggodalom. y hittük: itt a ritija ránk az tt örök armý- n Abdulla, aki a kozák: és a t föld ostroma. idulni, pedig et, hogy semmi most nem is enségünk a bo- zunyog, ellen- A v.szedelem jött. És utá- babona. Meg- a. Ó gunnyal. ember yerekek! még csak ket- bbi hallgatott. tánanéz Nach- jével vivődik. hát. Nem kel- ünk." Zebulon Sir, tanul és litván felszeme t. Osf.kete fé- : "Nem kellett

most az erős g! Milyen erő- olya! .. ?

(x) Nacionalizálják a málnási szik- vizgyárat. Bukaresti munkatársunk je- lenti: A málnási ásványviz- és szikviz- gyárat, amely a budapesti Brázi Emil- cég érdekelttségébe tartozik, legköze- lebb nacionalizálják. A tranzakciónak, román részről dr. Milea Aurél, volt képviselő, a vezetője, aki a vállalatban jelentékenyen részesedik.

(x) A bukaresti tőzsde hétfőtől csütörtökig. Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti tőzsde a hét első napjaiban hausse mutatott. A Concor- dia eléri a 2350-t, de szerdán már 2230-ra esik vissza. A Credit Minier 2150-ről 2080-ra esik. I. R. D. T. 410 -490. Steana Romana 4400. Resica 1650-ről 1470-ig süllyedt. Credit Ex- stern nagyon keresik, 540. A valuta- piacon a lei utolsó szerdai árfolyama Párisban 87/16, a franké nálunk 12. Márka 4-4 és fél között variált. Osz- trák korona 1-80.

Külföld

(x) Budapesti tőzsde márc. 17-én. Nyitás: Lei 580, Napoleon 2920, dllár 725, francia frank 70, márka 300, osztr. korona 11, szokol 1381, lengyel márka 17.

(x) Zürichi tőzsde márc. 17-én. Nyitás: Newyork 515, Milánó 2590, Prága 900, Budapest 63, Zágráb 160, Varsó 17, osztrák korona 7-55.

(x) Uszó osztrák mintavásár. Bu- karesti munkatársunk jelenti: Az itteni osztrák követség kereskedelmi attaséja érdekes tervről ad hírt. A Wiener Messe elnöke azzal a javaslattal ford- ult a kereskedőkhöz, hogy rakjanak meg egy nagy hajót áruval és indítsák utnak a Dunán a balkáni és a keleti országok felé. A vásárhajó felkeresné Magyarország, Jugoszlávia, Bulgária, Románia minden nagyobb kikötőjét, azután lehajózna a Fekete-tengerre és az orosz, török tengeri kereskedelmi útpontokat látogatná meg. A Fekete- tengerrel a Boszporuszon keresztül a Földközi-tengerre menne át és itt a kisázsiai és görög kikötőket járná vég- ig. A körut utolsó szakasza az Atlanti- Óceánon vezetne fel Hamburgig, ahol behajózva az Elbába, a eschszlovákiai Leitmeritzben érne véget. A vásárhajó- val kereskedők és egyéb érdeklődők is utazhatnak.

(x) Meghosszabbították Ausztria amerikai adósságának lejáratát. Wa- shingtonból táviratozzák: Az amerikai szenátus elfogadta azt a javaslatot, hogy az Ausztriának nyújtott 50 millió dol- lár visszafizetésének határidejét - Ausztria súlyos helyzetére való tekin- tettel - 26 évre meghosszabbítsák.

Felélős szerkesztő: MARTON ERNŐ Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r-t Hirdetéseket milliméteres díjazású szerint ves- tel a kiadóhivat!

Felhívás.

Alulírott Klein Sámuel cluji lakos, mint a Fränkél Emánuel és Klein Sámuel cég bel- tagja közlöm, hogy Fränkél Emánuel "Kadima" cégből békés megegyezés joly- tón kivált.

Felkértem a cég összes hitvelezőt, hogy a fenti céggel fennálló követeléseiket Klein Sámuel és Fivére céghez, P. Mih. Viteazul 94. 15 nap alatt jelentésük be, mert ezen időn- tel a bejelentéseket figyelmebe nem vehetem. Együttal teszem a tisztelt vevő kö- zönségét, hogy üzletemet Klein Sámuel és Fivére cég alatt új a berendeztem s azon- helyzetben vegyök, hogy t. vevőimet a leg- gyorsabban és legjobban kiszolgálhassam.

Cluj, 1922. március 17.

Tisztelettel Klein Sámuel.

Megérkeztek 34391 a női tavaszi modelék és tiszta gyapjú férfi öltönyök dúsz választékban. Diamantstein és Moskovits céghez, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand (Postával szemben)

Érkezett nagyobb mennyiségű románcozott és porcellánedény

Az árusítást feltűnő olcsó árak mellett megkezdtem a Tornavivoda Hosszu- utca feleli sátramban. - Deák Samu.

Table with columns: TŐZSDÉK, Lei, esek kor., márka, fran. frank, svájci frank, lira, osztr. kor., magy. kor., font sterl., dinár, leva, lengy. márka, dollár, holl. forint, török font, svéd kor. Rows include: Páris, Bécs, Prága, Berlin, Zürich, Budapest.

"GLOBUS" Fa- és fémipar

Faragó, Vas, Lobstein, Orastie. Telefon: 34. Sürgőnycim: Globus.

Faipari osztálya készít: Gyógyszer- részeknek, vegyi- és cukorka gyárak- nak gyógyszerészeti és ipari fado- bozokat. - Elvállal: Mindennemű fémipari munkákat az építkezési, bútór- és faesztériaiparból darab- árban és tömegben.

Fémipari osztálya elvállal: Minden- nemű ipari- és mezőgazdasági gépek javítását, gépkatrészek elkészítését, építkezések vasalási munkáit, bádog- stanc tömegcikkek gyártását, min- denemű bádog és műlakatos mun- kákat, szivattyukutak készítését, mindennemű szereléseket. 3451-1

Központi szállodában márc. 19-től esténként Olga & Teddy francia táncművészek shimmy-estéjé

Marx féle lakkok nürnbergi ecsetek, anilin-, vegyi- és földfestékek, szobafestő minták legelőnyöbben beszerezhető

Rados & Co festéknagykereskedésében Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 25. Telefon 6-92.

Nagymennyiségű lámpaár, esek táblaár, karabadi porcellán és Ditrale-féle lámpaár érkezett. DEUTSCH R. I. üveg és porcellán nagy- kereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare - Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldfa-u.) 4. TELEFON 74. 1311

Pontos és szolgá kiszolgálás.

Valutapiac márc. 16-án

LLOYD az előkelő zsidóság talál- kozó helye. Bankettek, la- kodalmak legjobb kivitel- ben és a legjutányosabb Cluj, Mátyás király-ut és Unió-utca sarok

Kereskedők figyelmébe! Ujabb szállítmány, szövőfonal érkezett, nyers és fehérített, minden számban kapható Judovits Lázár engros üzletében Cluj, Calea Regele Ferdinand 11. (Wesselényi-utca). Telefon 8-58. Bejárat a Szép-utcai oldalon. 1308

Rövidáru, galanterie, harisnya D.M.C. himzőpamut minden számban Garantált 400 yardos cérna érkezett a Glória nagykereskedésbe Calea Reg. Ferdinand 30. (Széky-palota) Telefon interurban 5-49.

Ujrafoncsorozás! Péchy és Társa Fintókrók gyártása Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapu- cinus-u.) 20 megkezdte. Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők. 1270 KÉRJEN ARAJANLATOT!

Harisnygát legjobban, legolesóbban csak itt vásárolhat! D. M. C. himzőpamut minden számban Lei 4-50 1 pázma himzőpamut (olasz) " 1- 1 karika 400 yardos cérna " 7-50 Imre Lajos Calea Regele Ferdinand, (Wesselényi-u.) és Szép-utca sarok.

S. J. Agnon És a meggörbödött kiegyenesedik...

— Regény —
Fordította Sas László 16

És a koldus befejezte beszédét és nevetve és elégedetten nézett Menasse Chajim arcába, amely borult volt és kimerült és az orra ragyogott és szólott, miként előbb:

— Bizony, se tanács, se bölcsesség, se semminő belátás nem segít a gonosz sors ellen, de följelj ide és halljad. Ma vagy holnap, mondottad, fel akarod adni a koldulást és haza akarsz menni. Mert mi kell még? Nem gyűjtöttél eleget? Hallgass rám, rabbi Menasse Chajim, ad el nekem a te ajánlóleveled és én fizetek annyit, amennyit akarsz. És ha ez sem elég, Istennek testző cselekedetét művelsz és a jócselekedetét beszámítják.

Ezt hallá Menasse Chajim és felhaborodott. Tudni se akart a vásárról, mert hiszen az ő neve volt a levélben és becsületét nem fogja másra ruházni. Mert amellet bünye viszi azokat, akik biznak az ajánlásban és akik érdemtelennek fognak adakozni. Ekkor pedig gyulolódott a szegény órajta és megismételte és megduplázta a szavait és gonyt üzött belőle és vonakodását lenézte és okait és bizonyítékait összekuszálta, míg tanácsa Menasse Chajim szívébe hatolt. Menasse Chajim nem tudta mit tegyen, jaj neki, ha eladja és jaj neki, ha nem adja el. Ha eladja — és hiszen az ő neve van benne — akkor a szegény szégyenét vonszolja maga után és szegyenbe jut és gyalá-

zatba és lenézésbe és aljasságba és alantasságba, mert ki tudja, hogy fog amaz viselkedni. És jaj neki, ha nem adja el, mert a másik sok pénzt fizet és azzal hazatérhet és Kreindel Tsarnét nem szorongatja többé az éhség és ő se fog többé kószálni és tévelyegni a nagyvilágban.

Igy mérgette Menasse Chajim a dolgokat és a szegényt, mintha csak olvasta volna a gondolatait, tanácsot ültetett az ő szívébe és utolszor szólott:

— Azt fogod mondani: félttem nevem becsületét, de te vagy az egyetlen a világban: még sok ilyen Menasse Chajim van. Hallgass az én tanácsomra, barátom és ne töprengj tulságosan, akkor jó napjaid lesznek és békességben hazatérhetsz és nyugalomban és kényelemben szolgálhatod az Urat.

Igy beszélt az ember és a keze csörögte zsebében a pénzdarabokat és Menasse Chajim szíve mind erősebben vert, beléi mozogtak és a koldus megforgatta a pénzt és sárga aranyakat huzott ki a zsebéből és sok-sok arany pénzt és két lengyel tallert és Menasse Chajim küzdött ellene, de az egyik szeme már sandított a büni felé. Csöndben állott ott amaz, esipetnyi tubákat dugott gözölgő orrába és Menasse Chajim minden okait és bizonyítékait gyökeresül kitépte és a megbánás minden utját eltörlesztelte. És Menasse Chajim előhuzta az ajánlólevelet és elvette a vételárát és mondta magában:

— Sok mindenkit láttam már életemben, de ilyen ravasz kópét, mint ő, sohasem láttam. Bizony, a pokol egyik ördöge.

Mialatt így gondolkozott, a szájára

ütött, mert az alkonyatban az ő... nevét említette. És közben letörölte kezével az asztalról a port, amelyet odaszórt, amikor az ajánlólevelet kivette a zsebéből és a zsebe, tele ércpénzzel, lehuzta a földig és a szegény ember utjára ment és eltűnt a levéllel.

És a nap lehajolt a hegyek ormai és szirtjei közé és aranykévi beragyogtak a tanházba és Menasse Chajim az asztal előtt ült és a lelke összezsongorodott. Néhány pillanat múlva kivette pénzt az övéből és hozzákészült, hogy másodszor is megolvassa, mielőtt a nép imádkozni jön és felállt és olvasta és számlálta és rendezte és kiszámította egész pénzt. Megnézte és megállapította, van hozzá elég, hogy a közeli Laschkowitz városba utazzék a nagyvásárra és megtellett nagy örömmel. — papíra se lehet írni. És mondta: Mégis oda jutok és látni fogom a nagyvásárt és talán megengedi az Isten, hogy Eljahu prófétával, (vagyha jóra válna) vagy rabbi Leib ben Sarahval, (érdemei oltalmazzanak bennünket) találkozzék, akik eljárnak a vásárra és Isten adja, hogy ők alkalmas üzletet találjanak számomra és árut olcsó vételre. Mindjárt fel is ugrott és megesküdt, hogy máris abba hagyja a koldulást és a vásárra megy, ahol beszerzi az árukat és azután hazatér az ő fellegéhez és a gazdagság árnyékában fog élni és eserejzleteket csinál és kereskedik, miként az a jóra való kereskedő szokása.

Ámde bizony, a remény és a sóvárgás már több embert sujtott le, mint a gond és a kétségbeesés, miként egy

bölcs már megmutatta. És lám, a második nap reggelén elindult Menasse Chajim és megérkezett és eljutott a laschkowitzi nagyvásárra. És a pénzes zacskó vele volt. A júliusi nap szórta sugarait és ezüstpikkelyekkel beöntözte a sátrakat, amelyeket a vásáron vertek és minden, ami bennük volt, ragyogott. És Menasse Chajim lépésről-lépésre ment és lázas volt a sok naptól és gyors lépteit megbétszerzte, mintha szerencséje elé sietett volna és a szíve vert, mint a harang. Mert eszébe jutott, hogy sok-sok év után, miglen a kereskedelemben nem volt semmi dolga, most ujonnan üzletben járhat és árut vásárolhat és ez minden gondolatát lekötötte és soha többé másként nem lesz. És ha Isten is akarja, visszaszerzi régi becsületét, nem eszi többé a restség kenyerét, nyugalomban és kényelemben eltarthatja feleségét, hamarosan berendezi boltját és második boltjának a becsülete nagyobb lesz, mint az első volt. Mert bizony, amikor még a szerencse térdén ringatta-se tudott elutazni erre a nagy vásárra, amelyen népek, hercegek és a föld minden nagy kereskedői összegyűlnek és mindent, amit boltja részére vásárolt, másodkézből vásárolta, ami azt jelenti, olyan kereskedőktől, akik árújukat innen szerették be. És most megsegíti a Szentséges, dicsértessék és miután mostanáig küzködött, megengedték neki, hogy az árukat az eredeti forrásból, igazán a forrásból kapja. Ez az, amire mondják az emberek: „Aki lebukott és újra felállt, az nyer egy lépést.” Köszönöm neked, Isten, hogy szegénnyé tettél!

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

33 eső ára 1 lel. — Vastagabb betűvel 2 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Planninót bérbé keresek. Cim a kiadóhivatalban.

Intelligens urinó izraelita 32 éves házvezetőnői, anyahelyettesi representalis állást keres. Cim »Szivességből«: Arad, Lujza-utca 4. Spady Lajos.

Ügyes kiszolgáló segéd a fűszer, vas szakmából, ki a román, magyar nyelvet bírja, azonnali belépésre felvétetik. Ajánlatot Zuckermann Sámuel céghez Tenke. 3529-1

Olcson eladó egy hosszú zongora Westelényi-utca 13. ajtó 3.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Főlévételi hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Keresek 2 segédet a vas és fűszer szakmából. Megkivántatik a román, magyar és német nyelv bírása. Aki a rőfös szakmát is érti előnyben részesül. Ajánlatok kértnek Schul Henrik fiókja céghez Sercaia. 3473-1

Ecetgyárosok figyelmébe. Ecetgyárak vezetését vagy üzemjavítást vállal szakember. Műszerekkel rendelkezik. Leveleket »Ecetgyárvezető« jelleg alatt a kiadóhivatal továbbítja. 3565-1

Cementeserép gyártásához való gépek teljes felszereléssel eladók, Legmann, Apahida. 3425-1

Bocskor, monótip, felsőbőr és sajjgyártóblank általában nagy készlet készletben és nagyban. Legkisebb árak mellett. — Vidék megrendeléseket kis postacsomagokban is szállítjuk. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. — Vegyőleletnél 5 százalékos kedvezmény. SÁMSON BÖRÖVÁR, Gyulagyár-utca 1. Gyártás raktárral szemben. Telefon gyár 3-26 — lakás 3-87

Rozenweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36.

ספרים האנדרלונג שלותים תפילין מוחת ציצית אנדרוויא ערדעטייל

Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árban pontosan szállít. 1321

Utazó
csak elsőrangú erő, a rövidkötött- és norinbergi szakmából, állandó alkalmazást talál

Blau és Müller cégnél,
Timisoara (Temesvár), II., Piata Coronini 19. 3508-1

„Gowag“

Közkereseti társaság Goldstein Wald és Glasner. Gőz, gáz, vízvezeték és csatornázási berendezések, valamint műszaki cikkek nagy raktára. CLUJ, Str. Vladimirescu 17. Telefon 519.

Completto fürdőszoba berendezések jutányosan kaphatók!

TOJÁS-

festék minden színben, versenyen alóli áron, jó minőségben beszerezhető:

„LUXOR“ vegyészeti gyár, Cluj.
Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97.
Engros engedmény. 1295

TRISKÁ J. zongora nagyraktára

Uj zongorák raktáron.

Telefon 419.

elvállalja egy angol, mint bécsi szerkezetű zongorák megrongált vagy hiányzó alkatrészeinek javítását vagy pótlását. Hangolót megrendelhető. Bartha Miklós-utca 14.

Építetők figyelmébe!

Oltott, oltatlan

MÉSZ

valamint cement és gipsz különként, mázsánsként és vagontételekben legolcsóbban a

CALCIT-MŰVEK RT.

nál, Fellegvári-ut 9. sz. alatt szerkezethető be. Megrendelések telefon utján is leadhatók. Telef. 1106.

Dughagymát

ajáni REITER FRIGYES
Timisoara—Józsefváros,
Piata Scudier 2. 3501-1

של פמה

Cukor, kokusz, frank és mindenféle husvétii cikkek nagyban és kicsinyben kaphatók

Noszin Samu cégnél

Cluj, Str. Decebal 45. (Rudolfi-u.) Telefon-interurban 6-87.

Feuerstein és Löwi

textil, kötött és rövidáruháza
Cluj,
Strada Regina Maria 12.

Első Endélyrészi Ékszerárúgvagyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenofon (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúgvagyárban. Vállal brilliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnői műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüsten.

Nemesfém beváltó!
Telefon int. 2-13. — Sürgőncím: „Guvare Cluj“ 1273

מלה של פמה

HUSVÉTI SÓ

Klein Sámuel, liszt- és sónagykereskedő cégnél Máramarossziget

Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház

Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13.
Március 15-től április 15-ig reklám napi árai

Gumilabda..... 4 leitől feljebb
Gyerekkocsi... 200
Porcellán bögre... 8
csésze és olajmécs L 16'75
Bor és pálinkák szervizek... „70”-
Husvétii cikkek óriási választékban. Galanteri és nürinbergi cikkek nagy eladása 1247

Minden házban fontos!

Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen

gárnatoll-, vatta-, lőszőr- és gyapjú-

tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben

1252

gyorsan és pontosan vállalok. Raktáron tartok kész párnákat és tollat. Mérsékelt árak!
Szolid kiszolgálás!

Stern Salamon
Kossuth L.-u. 10.

Chapeaux Lotte

A nagyszabedni Lotte Perenyi (völl Lotte Röth) cég női modell-kalap szalonja Cluj, Strada Juliu Maniu (Szentegyház-utca) 3.

3499-1 **megnyilt**

Cigaretta hüvely

Walres 2 és 3-as millenként lei 35,—, kapható csakis nagyobb tételekben a

Casa Noastra

kereskedelmi és Ipari Bank rt.
Aru-osztályánál Satu-Mare (Szatmár)

Szerkesztőség hivatal és Cluj-Kolozsvár, L. Pop. — Bra...

Az Uj Kelet Szerkesztőség Kiadóhivatal Nyomda Héber osztály Zs. N. Sz.

V. évfoly

Keny

Délafrika az áldott föld a magvat, a jában arany terhes kincs az arany amely európai éhes harcrak. Ott van mező, ott helyei ott dűgség és szimbóluma. És ott, volt bányás kohójából. vér ömlik. nisburg környász, akik örökös vias mérgező föld belse nek, hogy alatt, a röv kibujtak e ből és gyil kezükbe, h

A joha aranybánya keveselték ingyen ad, ná, a keny az éhes szá nyaérdekel a fehér m az őserdők és a kultu szűkségleté tolni fogja gó-négerék hontentottá ősfiaival, a és akik eg kicsiny m nyaérdekel fehér mur csak megt mellett, h vezesse a lenevenet. munkás fu zen, vess keltség ke bányászok megvédelm már talán eldől: a eifeledték, kell az nem a tö tudattal é kel, amel kiütötték ték őket, az arany mány a hadserege veszélyez uralmát angol ké véres ep kenyeret

Ennek arany és egy mely lémája. földön és szinesbör engesztel földalatt lága eller marék ri gál és az hány gy séglete k marék ri